

Fornleifaskráning

vegna mats á umhverfisáhrifum
fyrirhugaðs Suðurstrandarvegar frá
Þorlákshöfn að Grindavík og náma
tengdum honum

Viðbót: Heimreið að Vogsósum

Lokaskýrsla

Bjarni F. Einarsson
Reykjavík 2003

Forsíðumyndin sýnir fornleiðina frá Krýsuvík (einnig stafað Krísuvík) að Ísólfseskála. Er hún tekin skammt vestur af Litlahálsi. Ljósm. B.F.E.

FORNLEIFAFRÆÐISTOFAN

Unnið fyrir Vegagerðina

© Bjarni F. Einarsson

Apríl 2003.

Inngangur

Að beiðni Vegagerðarinnar kannaði undirritaður nokkrar tillögur að fyrirhuguðu vegastæði Suðurstrandarvegar frá Þorlákshöfn í Árnessýslu að Grindavík í Gullbringusýslu. Í fyrstu voru þrjár leiðir, gul, blá og rauð lína kannaðar með tilliti til fornleifa. Einnig var núverandi vegur kannaður að vissu marki. A.m.k. 50 m breið skák var könnuð sín hvoru megin við veglínurnar. Leiðin frá Þorlákshöfn að Grindavík er um 60 km löng. Um þetta var skrifuð skýrsla árið 2000. Einnig voru lítilsháttar sérkannanir gerðar vegna ýmissa breytinga.

Nú eru aðeins tvær línur, auk núverandi vegar, sem koma til greina, rauð- og gul lína. Hafa forsendur breyst frá fyrri skýrslum og því verður að líta á þær sem vinnugögn. Allar þær fornleifar sem hafa verið skráðar vegna fyrri hugmynda um veglínur eru látnar fylgja fornleifaskránni sem fylgir skýrslu þessari. Hættumati hefur verið breytt í samræmi við breyttar forsendur og er því fyrra hættumat úr gildi fallið (hefur verið breytt í meðfylgjandi fornleifaskrá) og bæst hafa við nokkrar fornleifar. Allar fyrri skýrslur eru teknar saman í þessa. Sjálfri vinnuaðferðinni hefur þó ekki verið breytt.

Farið var í gegn um helstu heimildir, svo sem Sýslu- og sóknarlýsingar, Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns, Frásögur um fornaldarleifar, Árbók Hins íslenska fornleifafélags, Friðlýsingarskrá, og heimildir á Örnefnastofnun. Einnig var skýrslan Fornleifaskráning í Ölfusi II notuð þar sem við átti (Hildur Gestsdóttir o.fl. 1999).

Báðar veglínur voru kannaðar á vettvangi og gengið úr skugga um hvort og hve margar fornleifar kynnu að finnast á þeim eða við þær. Einnig voru efnistökusvæði (námur) og greinar að þeim könnuð. Sérstaklega skal tekið fram að fornleifar fundust utan við hið kannaða svæði, en voru ekki skráðar sérstaklega. Þeirra er getið í Fornleifaskrá þegar við á. Sumar þeirra eru merktar inn á loftmyndir, svo sem rústir innan túngarðs Herdísarvíkur og fornleifar í Krýsuvíkurlandi. Þessar fornleifar eru ekki í hættu svo fremi sem veglínunum verði ekki breytt.

Vettvangsvinna fór að mestu fram á tímabilinu 8. september – 11. október 2000. Einnig voru kannanir gerðar 10. - 14. júní 2001, 18. júní 2002 og nokkrum sinnum á tímabilinu 6. - 27. mars 2003. Hver staður fékk eitt númer og fornleifar, einar eða fleirri, fengu sitt undirnúmer. Þannig getur einn staður geymt einar eða fleirri fornleifar. Í Grindavík var byrjað á nr. 1, þar sem skráning hefur ekki farið fram þar áður á vegum Fornleifafræðistofunnar og skýrslur um aðrar skráningar ekki fyrirbyggjandi þegar skráningin fór fram. Í Hafnarfirði var byrjað á nr. 283 sem var næsta lausa númer sveitarfélagsins. Í Ölfusi var byrjað á nr. 16, í beinu framhaldi af fyrri skráningu Fornleifafræðistofunnar í sveitarfélaginu.

Mynd 1. Ræningjadys við Grindavík (nr. 13) eftir rannsókn. Fornleifarnar voru einnig kallaðar Dysin og jafnvel Húsið. Fornleifar nr. 15 og 16, jafnvel nr. 17, líta ekki ósvipað út og þessi rúst gerði fyrir rannsókn. Allar gætu þær verið hluti af sömu heild, þ.e.a.s. verslunarstað frá 15. öld. Horft er til SA. (Úr Kristján Eldjárn 1957).

Krýsuvík var skráð sumarið 1998. Þær fornleifar sem taldar eru í hættu vegna hinnar fyrirhuguðu vegagerðar, eru taldar upp í töflu 1 og meðfylgjandi fornleifaskrá (Hafnarfjörður nr. 221). Hættumati hefur verið breytt vegna Suðurstrandarvegar. Aðrar fornleifar sem þá voru skráðar koma ekki við sögu hér, þó þær séu sýndar á meðfylgjandi loftmynd (nr. 213 - 218, 253 og 274). Bent skal á að þrjár fornleifar (nr. 283 - 285) hafa bæst við í landi Krýsuvíkur frá því að svæðið var fyrst skráð. Þær eru því taldar með í meðfylgjandi fornleifaskrá.

Loftmyndir verða látnar fylgja aðal matsskýrslu og því átt við hana þegar vísað er í loftmyndir.

Umsjónarmenn af hálfu verkkaupa voru Valtýr Þórisson og Jón Valgeir Sveinsson hjá Vegagerðinni. Þórarinn Snorrason og frú á Vogsósum, bóndinn á Hrauni, Kristófer Bjarnason staðarhaldari Strandarkirkju og Ómar Smári Ármannsson veittu ýmsar gagnlegar og nákvæmar upplýsingar um fornleifar á svæðinu. Kann ég þessum aðilum öllum kærar þakkir fyrir ánægjulegt samstarf.

Skráningin

Á hinu kannaða svæði eru 20 staðir friðlýstir og náði friðlýsingin yfir meir en 80 rústir, þar af fleiri en 66 rústir í Herdísarvík einni. Þessar rústir eru þó fjarri því að vera allar í einhverri hættu vegna hins

Nr.	Tag.	Fj.	Hættumat	Hætta	Lína	Ástand	Aldur	Minjagildi	Fróðt	Merka?
Ölfus										
16:1	Vörður/fornleið	3	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
17:1	Stekkur(?) og varða	2	Ekkert	Engin	-	Lélegt	1550-1900	Lítið	Já	Nei
18:1	Vörður	2	Ekkert	Engin	-	Lélegt	1550-1900	Lítið	Já	Nei
19:1	Rúst (stekkur?)	1	Ekkert	Engin	-	Lélegt	1550-1900	Talsvert	Já	Nei
20:1	Sjómerki	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Já
21:1	Varða og rúst	2	Ekkert	Engin	-	Sæm.	1550-1900	Talsvert	Já	Nei
22:1	Garður	>5	Vegagerð	Mikil	Rauð	Ágætt	-1550	Hátt	Já	Já
23:1	Garðar	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Já
24:1	Fornleið	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Já
25:1	Varða	1	Ekkert	Engin	-	Sæm.	1550-1900	Lítið	Já	Nei
26:1	Fornleið	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Ágætt	1550-1900	Hátt	Já	Já
27:1-n	Eyðibýli	>50	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Hátt	Já	Já
27:1	Garðar og gerði	>30	Vegagerð	Lítill	Rauð	Sæm.	1550-1900	Talsvert	Já	Nei
27:2	Garður	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Nei
27:3	Túngarður	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Nei
28:1	Rúst	1	Ekkert	Engin	-	Lélegt	1550-1900	Talvert	Já	Nei
29:1	Landamerkjasteinn	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Já
30:1	Varða	1	Náma	Lítill	-	Sæm	1550-1900	Lítið	Já	Nei
31:1	Sjómerki	1	Ekkert	Engin	-	Lélegt	1550-1900	Lítið	Já	Nei
32:1	Sjómerki	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Nei
35:1	Varða	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Já	Nei
36:1	Sjómerki	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Sæm.	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
37:1	Rúst (gerði?)	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
38:1	Varða	1	Vegagerð	Lítill	Rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
39:1	Varða	1	Vegagerð	Lítill	Rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
40:1	Staðurtengdur þjóðmú	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Já
23 staðir		>81 fornleifar								
Hafnarfjörður ²										
221:1	Fornleið	1	Vegagerð	Mikil	Gul/rauð	Léleg	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
283:1	Rúst (beitarhús?)	1	Vegagerð	Lítill	Rauð	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
284:1	Byrgi	1	Ekkert	Engin	-	Sæm.	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
285:1	Rúst	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
4 staðir		4 fornleifar								
Grindavík										
1:1-2	Dysjar	2	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Hátt	Já	Já
2:1	Fornleið	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Já
3:1	Fjárborg	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
4:1-n	Eyðibýli	>10	Landeyðing	Mikil	-	Sæm.	-1550	Hátt	Já	Já
4:1	Fornleið	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	-1550	Hátt	Já	Já
4:2	Rúst (stekkur?)	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Nei
4:3	Rúst (skotbyrgi?)	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Lítið	Já	Nei
4:4	Rúst (fjárborg?)	1	Landeyðing	Mikil	-	Lélegt	-1550	Hátt	Já	Nei
4:5	Túngarður	1	Landeyðing	Mikil	-	Sæm.	-1550	Hátt	Já	Já
5:1	Gerði (nátthagi?)	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talvert	Nei	Nei
6:1	Varða	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
7:1	Fornleið	1	Vegagerð	Mikil	Gul/rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
8:1	Varða	1	Vegagerð	Lítill	Gul	Ágætt	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
9:1	Garður	1	Engin	Engin	-	Sæm.	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei

¹ Á loftmyndum eru fornleifar sem ekki eru í hættu vegna vegagerðar sýndar í grænum lit þó þær kunni að vara í lítilli eða mikilli hættu vegna annara þátta svo sem landeyðingar. Sama á við um annað hættumat.

² Fornleifar nr. 221 voru skráðar í tengslum við skipulag í landi Krýsuvíkur sbr. skýrslu undirritaðs (Bjarni F. Einarsson 1998). Aðeins þær fornleifar, úr áður nefndri skýrslu, sem eru í lítilli eða mikilli hættu vegna Suðurstrandarvegar eru teknar með í þessari töflu.

Nr.	Teg.	Fj.	Hættumat	Hættu	Lína	Ástand	Aldur	Mirjagildi	Frjðst	Merka?
10:1	Garður	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
11:1	Sjómerki	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
12:1	Sjómerki	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
13:1	Rúst	1	Landeyðing	Mikil	-	Lélegt	-1550	Hátt	Já	Já
14:1	Varða	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
15:1	Rústir	2	Vegagerð	Lítill	Rauð	Lélegt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
16:1	Rúst	1	Ekkert	Engin	-	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
17:1	Rúst?	1	Landeyðing	Lítill	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
18:1	Fornleið	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Ágætt	1550-1900	Talvert	Nei	Já
19:1	Hellir	1	Vegagerð	Mikil	Rauð	Ágætt	-	Ekkert	Nei	Nei
20:1	Varða	1	Umferð	Lítill	-	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
21:1	Gata	1	Vegagerð	Mikil	-	Sæm.	1900-	Ekkert	Nei	Nei
29:1	Fjárnborg	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
30:1	Fjárskjól	1	Vegagerð	-	Rauð/gul	Horfinn	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
31:1	Fjárskjól	1	Vegagerð	Lítill	Rauð	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Já
32:1	Fornleið	1	Vegagerð	Lítill	Rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
33:1	Skotbyrgi?	1	Vegagerð	Lítill	Rauð	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
34:1	Fornleið	1	Vegagerð	Mikil	Gul	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Nei
35:1	Fjárskjól	1	Vegagerð	Lítill	Gul	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
36:1	Rúst	1	Ekkert	Engin	-	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Nei
29 staðir		>40 fornleifar								
Niðurstaða:										
56 staðir		>125 fornleifar								

Tafla 1 yfir hinar skráðu fornleifar og þær fornleifar sem koma við sögu í Hafnarfirði (Krýsuvík). Undir liðnum Lína er átt við þá vega-hugmynd sem ógnar viðkomandi fornleifum, eða þá sem næst er.

fyrirhugaða vegar og einungis brot af þeim voru skráðar nú. Ástæða þess að svo margar rústir eru friðlýstar er að í friðlýsingum sumum segir að allar rústir á tilteknum jörðum séu friðlýstar, svo sem Eimu, Strönd, og Herdísarvík.

Nálægt hinu kannaða svæði, í landi Grindavíkur, eru tvö svæði sem sveitarfélagið sjáft hefur kosið að vernda sérstaklega. Kallast þau „þjóðminjaverndarsvæði“ í aðalskipulagi sveitarfélagsins (Grindavík 2002). Þessi svæði eru; heimaland (innan túngarðs) Hrauns og túnið í kringum Ísólfskála. Hvorugt þessara svæða er í teljandi hættu og koma verður í veg fyrir að þau raskist á nokkurn hátt.

Skv. þjóðminjalögum frá 2001 eru allar fornleifar friðaðar og sumar friðlýstar. Þeim má enginn, hvorki landeigandi, framkvæmdaaðili né nokkur annar spilla, granda né úr stað færa, nema með leyfi Fornleifaverndar ríkisins (10. gr.). Því eru allar þær fornleifar á svæðinu, sem eldri eru en 100 ára, friðaðar skv. lögunum (þjóðminjalög 2001).

Friðlýstum fornleifum fylgir 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegu mörkum þeirra. Um friðaðar fornleifar gilda engin sérstök ávæði hvað þetta varðar. Sú hefð hefur þó komist á að fara ekki of nærri fornleifum og taka tillit til eðlis þeirra og þarfa.

Mynd 2. Fornigarður við Vogsósa (nr. 22:1). Sandurinn hefur hulið mikið af garðinum. Horft til NNA. Ljós. BFE.

Samtals voru fleiri en 125 fornleifar á 56 stöðum skráðar á hinu kannaða svæði. 23 þeirra eru í Ölfusi, 29 í Grindavík og þrír í Hafnarfirði auk eins staðar sem áður var skráður í Hafnarfirði (Krýsuvíkurlandi Hafnarfjarðar).

Níu staðanna geymdu tvær eða fleiri fornleifar. Á sumum staðanna geymast hugsanlega fleiri fornleifar, t. d. í kring um fornleifar nr. 13 – 17 í Grindavík. Við aðrar aðstæður, svo sem fyrr á árinu, meiri birtu, úr lofti o.s.frv. gætu þessar rústir komið í ljós.

Á þremur stöðum eru fleiri en 65 fornleifar sem aðeins eru skráðar að litlu leyti. Þessir staðir eru Herðisarvík (nr. 27:1 - n), Húshólmi (nr. 4:1 - n) og garðar í landi Strandar og Vogsósa (nr. 23:1).

Í mikilli hættu vegna hinna fyrirhuguðu vegaframkvæmda Suðurstrandarvegjar eru 16 staðir með 16 fornleifum eða minjum, þar af eru tvær sem ekki teljast til fornleifa (Grindavík nr. 19 og 21). Staðirnir sem eru í mikilli hættu eru því í raun 14 með 14 fornleifum (merktir með rauðu á loftmyndum).

Í lítilli hættu vegna vegagerðar eru 10 staðir með fleiri en 40 fornleifum, þar af eru fleiri en 30 þeirra á einum stað í landi Herðisarvíkur (Ölfus nr. 27:1). Að auki er einn staður í lítilli hættu vegna námu. (Staðirnir eru merktir með bláu á loftmyndum). Fornleifar nr. 27:1 eru aðeins að litlum hluta í hættu, þ.e.a.s. nyrstu minjarnar.

Mynd 3. Fornleið (nr. 18:1), Skógfellavegur, og varða norður af Grindavík. Í bakgrunni má sjá Þorbjarnarfell. Horft til N. Ljós. BFE.

Einn staður (Grindavík nr. 30) er ekki metinn þar sem fornleifarnar eru annaðhvort horfnar eða komnar undir vegfyllingu (ljósblár á loftmynd).

Aðrir staðir eru ekki í neinni hættu vegna hinna fyrirhuguðu framkvæmda þó sumir þeirra geti verið í hættu vegna annara þátta svo sem landeyðingar eða umferðar (Merktir með grænu á loftmyndum. Sjá töflu 1 og fornleifaskrá).

Af þessum 56 stöðum teljast sex hafa hátt minjagildi, 26 talsvert, 22 lítið og tveir ekkert.

Tveir staðanna, nr. 27:1-n í Ölfusi (Herdísarvík) og nr. 4:1-n í Grindavík (Húshólmi), hafa í heild sinni hátt minjagildi þó einstakar rústir hafi minna minjagildi. Gildi staðanna felst í heildinni, umhverfinu og aldrinum.

Af stöðunum sem taldir eru hafa hátt minjagildi eru aðeins tveir í mikilli hættu vegna hins fyrirhugaða Suðurstrandarvegar. Af stöðum sem taldir eru hafa talsvert minjagildi eru 5 staðir í mikilli hættu vegna framkvæmdanna og sjö staðir með lítið minjagildi eru í mikilli hættu vegna þeirra. Allir þessir staðir eru merktir með rauðu á loftmyndum. Að auki eru tveir staðir í mikilli hættu sem hafa ekkert minjagildi, þ.e.

Mynd 4. Fjárskjól sunnan við Lat í landi Ísólfskála (Grindavík nr. 35). Skjólið er ca. 50 m frá gulri línu hins fyrirhugaða Suðurstrandarvegar. Horft til V. Ljósm. BFE.

Grindavík nr. 19, Bjössahellir og nr. 21, gata.

26 staðir eru taldir vera í ágætu ástandi. Í sæmilegu ástandi eru 17 staðir og í lélegu ástandi eru 12. Einn er ekki greindur vegna þess að hann er horfinn.

Allir staðirnir geyma fornleifar sem aldursgreindar eru á bilinu 1550 - 1900, nema fjórir. Einn geymir ungar minjar yngri en 1900 og þrír staðir minjar eldri en 1550. Þeir eru: Fornigarður (Ölfus nr. 22, sjá mynd 2), eyðibýli í Húshólma (Grindavík nr. 4:1-n) og rústir sem kallast Ræningjadys, Dysin eða Húsið (Grindavík nr. 13, sjá mynd 1).

Ekki þykir ástæða til að friðlýsa fleiri fornleifar á hinu kannaða svæði að svo stöddu. Þykir frekar ástæða til að endurskoða nokkrar friðlýsingarnar og tilgreina nákvæmlega hvaða rústir séu friðlýstar og hverjar ekki í stað þess að friðlýsa heilar jarðir án frekari skýringa og án nokkurs yfirlits yfir hvað til sé á viðkomandi jörðum.

Gul lína og mótvægisáðgerðir

Línan er aðeins á stuttum kafla á hinum fyrirhugaða Suðurstrandarvegi eða frá Litlahrauni SSV af Stóru Eldborg og að Ísólfskála. Á þessari leið eru fimm staðir sem veglínan gæti raskað. Þrír þeirra eru í mikill hættu og verður ekki komist hjá að raska ef

vegurinn verður lagður. Allt eru það gamlar fornleiðir. Sækja þarf um leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að raska leiðunum og hlýta þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Einn staður sem virðist vera horfinn er hugsanlega í línuleiðinni. Þegar framkvæmdir hefjast þar þarf að hafa þar framkvæmdaefirlit á meðan jarðvinna fer fram. Þessi staður er fjárskjól við Ísólfskála (Grindavík nr. 30). Hann er einnig við rauða línu.

Tvær fornleifar eru í lítilli hættu. Þær eru:

Grindavík nr. 8, varða. Tryggja þarf öryggi vörðunar.

Grindavík nr. 35, fjárskjól. Fjárskjól þetta er ekki mjög greinilegt og því þarf að merkja það sérstaklega á vettvangi svo tryggja megi öryggi þess (sjá mynd 4). Sé það ekki hægt þarf að rannsaka hana með fornleifarannsókn.

Tveir staðanna við gulu línuna hafa talsvert minjagildi, aðrir lítið.

Gul lína er góður kostur með þeim fyrirvörum sem tilgreindir eru hér að ofan.

Nr.Teg. Fj.	Hætta	Ástand	Aldur	Minjagildi	Friðlýst	Mótvægisáðgerð
Hafnarfjörður						
221:1 Fornleið	1 Mikil	Léleg	1550-1900	Talsvert	Nei	Leyfi
Grindavík						
7:1 Fornleið	1 Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Leyfi
8:1 Varða	1 Lítil	Ágætt	1550-1900	Lítið	Nei	Tryggja öryggi
30:1 Fjárskjól	1 -	Horfin	1550-1900	Lítið	Nei	Framkvæmdaefirlit
34:1 Fornleið	1 Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Leyfi
35:1 Fjárskjól	1 Lítil	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Tryggja öryggi

Tafla 2. Fornleifar í lítilli eða mikilli hættu við gula línu.

Rauð lína og mótvægisáðgerðir

Línan nær alla leið frá Þorlákshöfn að Grindavík. Hún kemur því við sögu nær allra fornleifa á leiðinni sem eru í einhverri hættu.

Á allri leiðinni eru 24 staðir sem eru í lítilli eða mikilli hættu vegna Suðurstrandarvegar eða námum tengdum honum, 15 í mikilli og átta í lítilli hættu. Einn staður er ekki metinn.

Þær fornleifar sem eru í mikilli hættu og þyrfti að kanna með fornleifarannsókn eru:

Ölfus nr. 22, Fornigarður. Fornagarðs er getið í rekaskrá Strandarkirkju um 1275 þó hann hafi ekki borið þetta nafn þá (sjá mynd 2 og 6). Hvenær það nafn festist á garðinn er ekki vitað en það er ekki nefnt í sýslu- og sóknarlýsingu frá 1840.

Ölfus nr. 36, Stóruvarða. Varða þessi er sjómerki eða sundavarða eins og það heitir á Reykjanesi. Rannsaka þyrfti aldur vörðunnar með

því að taka hana ofan og freysta þess að finna gjósku, viðarkol eða lífrænar leifar á botni hennar til aldursgreiningar.

Ölfus nr. 37, rúst (gerði?). Rústin eða gerðið er mjög orpin sandi og ekki hægt að segja með vissu hvort um eiginlega rúst (hús) eða gerði sé að ræða. Taka þyrfti sandinn ofan af henni og teikna nákvæmlega. Einnig þyrfti að ganga úr skugga um að ekki leynist eldri rústir undir. Sé aðeins um gerði að ræða (eða stekkt?) þarf engar frekari rannsóknir.

Nr.	Teg.	Fj.	Hætta	Ástand	Aldur	Minjagildi	Friðlýst	Mótvægisáðgerð
Ölfus								
22:1	Garður	>5	Mikil	Ágætt	-1550	Hátt	Já	Rannsókn
24:1	Fornleið	1	Mikil	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Já	Leyfi
26:1	Fornleið	1	Mikil	Ágætt	1550-1900	Hátt	Já	Leyfi
27:1	Garðar og gerði	>30	Lítill	Sæm.	1550-1900	Talsvert	Já	Tryggja öryggi
35:1	Varða	1	Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Já	Leyfi
36:1	Sjómerki	1	Mikil	Sæm.	1550-1900	Talsvert	Nei	Rannsókn
37:1	Rúst (gerði?)	1	Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Rannsókn
38:1	Varða	1	Lítill	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Tryggja öryggi
39:1	Varða	1	Lítill	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Tryggja öryggi
40:1	Staðurtengdur þjóðmú	1	Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Lítilsháttar rannsókn
Hafnarfjörður								
221:1	Fornleið	1	Mikil	Léleg	1550-1900	Talsvert	Nei	Leyfi
283:1	Rúst (beitarhús?)	1	Lítill	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Tryggja öryggi
Grindavík								
2:1	Fornleið	1	Mikil	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Leyfi
7:1	Fornleið	1	Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Leyfi
10:1	Garður	1	Mikil	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Rannsókn
14:1	Varða	1	Mikil	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Leyfi
15:1	Rústir	2	Lítill	Lélegt	1550-1900	Talsvert	Nei	Tryggja öryggi
18:1	Fornleið	1	Mikil	Ágætt	1550-1900	Talvert	Nei	Leyfi
19:1	Hellir	1	Mikil	Ágætt	-	Ekkert	Nei	Lítilsháttar rannsókn
30:1	Fjárskjól	1	-	Horfin	1550-1900	Lítið	Nei	Framkvæmdaefirlit
31:1	Fjárskjól	1	Lítill	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Tryggja öryggi
32:1	Fornleið	1	Lítill	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Tryggja öryggi
33:1	Skotbyrgi?	1	Lítill	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Tryggja öryggi

Tafla 3. Fornleifar í lítilli eða mikilli hættu við rauða línu.

Grindavík nr. 19, Gaujahellir. Staðurinn er varla mannvirki og ekki talinn hafa nokkuð minjagildi. Þó er ekki hægt að útiloka þann möguleika að þarna leynist einhver mannvirki. Því þarf að ganga úr skugga um að í hellinum séu engin slík, svo sem hleðslur, bálkar eða mannvistarlag.

Eftirtaldir staðir við rauða línu eru í lítilli hættu, en sé ekki hægt að tryggja öryggi þeirra þarf sérstakar mótvægisáðgerðir.

Hafnarfjörður nr. 283, rúst (beitarhús?). Ef ekki er hægt að tryggja öryggi rústarinnar þarf að rannsaka hana (sjá mynd 5).

Mynd 5. Rúst (beitarhús?) á Krýsuvíkurheiði (Hafnarfjörður nr. 283). Rústin er nálægt rauðri línu. Horft til N. Ljósm. BFE.

Grindavík, nr. 15, 31 og 33, rústir, fjárskjól og skotbyrgi. Sama gildir um þessar fornleifar og nr. 283 í Hafnarfirði, þ.e.a.s. að tryggja öryggi þeirra.

Um fornleiðir gildir það sama og áður hefur verið sagt.

Ef aðeins er skoðuð sú leið sem rauð lína fer samhliða gulri línu eru sex staðir sem sá kafli gæti raskað. Tveir þeirra eru í mikilli hættu og báðir þeirra eru fornleiðir. Sækja þarf um leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að raska leiðunum og hlýta þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fjórir staðir eru í lítilli hættu en sé ekki hægt að tryggja öryggi þeirra þarf að rannsaka þá með leyfi Fornleifaverndar og þeim skilmálum sem embættið setur.

Þrír staðanna við rauðu línuna hafa talsvert minjagildi, aðrir lítið.

Rauð lína er góður kostur með þeim fyrirvörum sem tilgreindir eru hér að ofan.

Núverandi vegur og mótvægisaðgerðir

Verði núverandi vegur fyrir valinu munu margar fornleifar verða í uppnámi. Í Fornleifaskrá og töflum 1 - 3 er hætta og hættumat ekki miðað við að núverandi vegur verði fyrir valinu og í kaflanum

„Skráningin“, er ekki reiknað með veginum. Í töflu 4 er hins vegar tekið mið af því að núverandi vegur verði fyrir valinu.

Skammt vestur af Litlalandi, suður af sumarbústað sem þar er, má sjá gamla götu sem liggur vestur í átt að Hlíðarenda. Trúlega kemur sama gata í ljós skammt vestur af nýjum beitarhúsum austur undir Selvogsheiðinni. Þessi gata ur ýmist norðan eða sunnan við núverandi veg. Verði núverandi vegur endurbættur þyrfti að mæla þessa leið inn, en hún virðist liggja að Hlíðarvatni.

Nr.	Teg.	Fj. Hætta	Ástand	Aldur	Minjagildi	Friðlýst	Mótvægisáðgerð
Ölfus							
26:1	Fornleið	1 Mikil	Ágætt	1550-1900	Hátt	Já	Leyfi
27:1-n	Eyðibýli	>50 Mikil	Ágætt	-1550	Hátt	Já	Rannsóknir (snið)
28:1	Rúst	1 Mikil	Lélegt	1550-1900	Talsvert	Já	Teikning
40:1	Staðurtengdur þjóðmú	1 Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Lítilsháttar rannsókn
Hafnarfjörður							
3:1	Fjárborg	1 Lítil	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Tryggja öryggi
278:1	Fornleið	1 Mikil	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Leyfi
Grindavík							
2:1	Fornleið	1 Mikil	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Leyfi
7:1	Fornleið	1 Mikil	Sæmilegt	1550-1900	Lítið	Nei	Leyfi
8:1	Varða	1 Lítil	Ágætt	1550-1900	Lítið	Nei	Tryggja öryggi
9:1	Garður	1 Mikil	Sæmilegt	1550-1900	Talsvert	Nei	Rannsókn (snið)
13:1	Rúst	1 Mikil	Lélegt	-1550	Hátt	Já	Leyfi
14:1	Varða	1 Mikil	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Leyfi
15:1	Rústir	2 Mikil	Lélegt	1550-1900	Talsvert	Nei	Rannsókn
16:1	Rúst	1 Mikil	Lélegt	1550-1900	Lítið	Nei	Rannsókn
17:1	Rúst?	1 Lítil	Ágætt	1550-1900	Talsvert	Nei	Tryggja öryggi
30:1	Fjárskjól	1 -	Horfin	1550-1900	Lítið	Nei	Framkvæmdaefirlit
34:1	Fornleið	1 Mikil	Sæm.	1550-1900	Lítið	Nei	Leyfi

Tafla 4. Fornleifar í lítilli eða mikilli hættu við núverandi veg. Bent skal á fjölda óskráðra fornleifa sem ekki eru taldar með í þessari töflu (sjá texta og loftmyndir). Fornleifar nr. 3 og 278 í Hafnarfirði voru skráðar í tengslum við skipulagsvinnu í Krýsuvík (þær eru ekki í meðfylgjandi fornleifaskrá).

Vegurinn liggur yfir og mjög nálægt fornleifum við A- og NA-enda Hlíðarvatns. Á því svæði segja munnmæli að landnámsbýli sé. Fleiri fornleifar eru í nágrenni vegarins í kringum Hlíðarvatn (sjá loftmynd) og ef vegurinn verður fyrir valinu þarf að fullskrá þessar minjar og sennilega fara út í talsverðar fornleifarannsóknir áður en að vegurinn yrði lagður þarna um.

Vegurinn liggur á eða við túngarð Herdísarvíkur (nr. 27:3) og vesturenda Langagarðs (nr. 27:2). Auk þess fer hann í gegnum svæði með fjölda rústa í landi Herdísarvíkur (nr. 27:1). Allar fornleifar í landi Herdísarvíkur voru friðlýstar árið 1927 og því er 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegu mörkum einstakra fornleifa. Færa þyrfti núverandi

veg til norðurs í samráði við Fornleifavernd ríkisins og lagfæra túngarðinn.

Núverandi vegur liggur í gegnum Krýsuvíkurtorfuna. Þar eru rústir hjáleigunnar Norðurkots friðlýstar, auk kirkjunnar sem þar er. Þessar rústir eru ekki í hættu, en mikill fjöldi annarra rústa er þar svo sem túngarðar, rétt og rúst eru í hættu ef þessi leið verður valin.

Frá Krýsuvíkurtorfunni liggur vegurinn með, og stundum yfir, hina gömlu þjóðleið frá Krýsuvík að Grindavík (Hafnarfjörður nr. 278). Einhverjar vörður munu spillast verði þessi leið fyrir valinu og gamla þjóðleiðin sömuleiðis á köflum. Undir Fiskidalsfjalli og Húsafelli eru margar fornleifar (nr. 13 - 17) í uppnámi verði núverandi vegur endurgerður. Þessar fornleifar gætu verið leifar af verslunarstað frá 15. öld. Sé ekki hægt að tryggja öryggi þessara fornleifa þarf að fara út í talsverðar fornleifarannsóknir á þessum stað og ekki ólíklegt að fleiri fornleifar gætu leynst þar (sé um verslunarstað að ræða hljóta fleiri fornleifar (búðir) að vara á staðnum.

Kaflinn frá Hrauni við Grindavík og vestur úr var ekki kannaður, en þar er mikill fjöldi óskráðra fornleifa í næsta nágrenni vegarins.

Vegurinn er slæmur kostur (sá verstí!) vegna margra fornleifa sem hann gæti raskað auk þess sem hann myndi spilla heildarmynd Krýsuvíkurtorfunnar til muna (sjá nánar töflu 4 og loftmyndir).

Áhrif vegagerðar á fornleifar og mótvægisaðgerðir

Verði af vegalagningu Suðurstrandarvegar eru 14 staðir með 14 fornleifum í mikilli hættu (þá eru áhrif núverandi vegar ekki talin með).

Sumar fornleifanna verða ekki rannsakaðar með eiginlegri fornleifarannsókn svo sem fornleiðir og sumar vörður. Aðrir staðir uppfylla ekki skilyrði laganna til að teljast til fornleifa og verða því varla rannsakaðir, nema að þeir hvíli ofan á eldri minjum. Engir slíkir staðir fundust við þessa rannsókn.

Sumar fornleifanna eru þess eðlis að vegaframkvæmdir eru ekki ásættanlegar nema að undangenginni fornleifarannsókn, minniháttar eða umfangsmeiri (sjá umfjöllun hér að framan og fornleifaskrá).

Í 14. grein þjóðminjalaga segir: „Nú telur landeigandi, ábúandi eða einhver annar, þar á meðal sá sem stjórnar opinberum framkvæmdum, svo sem vegna vegagerðar, veitulagnar, framræslu eða skógræktar, er haggð geti við fornleifum og skal hann þá skýra Fornleifavernd ríkisins frá því áður en hafist er handa við verkið. Lýst skal nákvæmlega breytingum þeim er af framkvæmd mundi leiða. Fornleifavernd ríkisins ákveður hvort og hvenær framkvæmd megi hefja og með hvaða skilmálum. Við allar meiri háttar framkvæmdir, svo sem vegagerð, virkjanaframkvæmdir, flugvallargerð, veitulagnir

og skógrækt, skal sá sem fyrir þeim stendur bera kostnað af nauðsynlegum framkvæmdum.“ (Þjóðminjalög 2001).

Skv. 12 gr. Þjóðminjalaga er öllum gert skylt að gera Fornleifavernd ríkisins viðvart ef fornleifar liggja undir skemmdum. Eins er öllum þeim sem finna áður óþekktar fornleifar skylt skv. 13. gr. laganna að skýra Fornleifavernd ríkisins frá fundinum eins fljótt sem unnt er. Sömmuleiðis er skylt skv. 18. gr. laganna að tilkynna Fornleifavernd ríkisins svo fljótt sem við verður komið þegar gripir (forngripir) finnast í jörðu. Með þessari skýrslu er þessum skyldum fullnægt.

Niðurstaða

Alls fundust 34 staðir með fleiri en 90 fornleifum á eða við veglínur hins fyrirhugaða Suðurstrandarvegar (staðir við núverandi veg ekki allir taldar með).

Hvort sem gul eða rauð leið verði fyrir valinu er mótvægisáðgerða þörf, allt frá einfaldri athugun að ýtarlegum fornleifauppgrefti, oftast þó minniháttar athugunum. Í einu tilfelli er mælt með framkvæmdaefirliti fornleifafræðings. Í nokkrum tilfellum er mælt með því að merkja staðina sérstaklega til að tryggja öryggi þeirra.

Verði veglínurnar breytt þarf að kanna þá kafla frekar sem breytast. Báðar línurnar koma til greina.

Varast ber að hafa vinnuskúra eða efnisgeymslur of nálægt fornleifum og haga ber akstri þungavinnuvéla með tilliti til fornleifa.

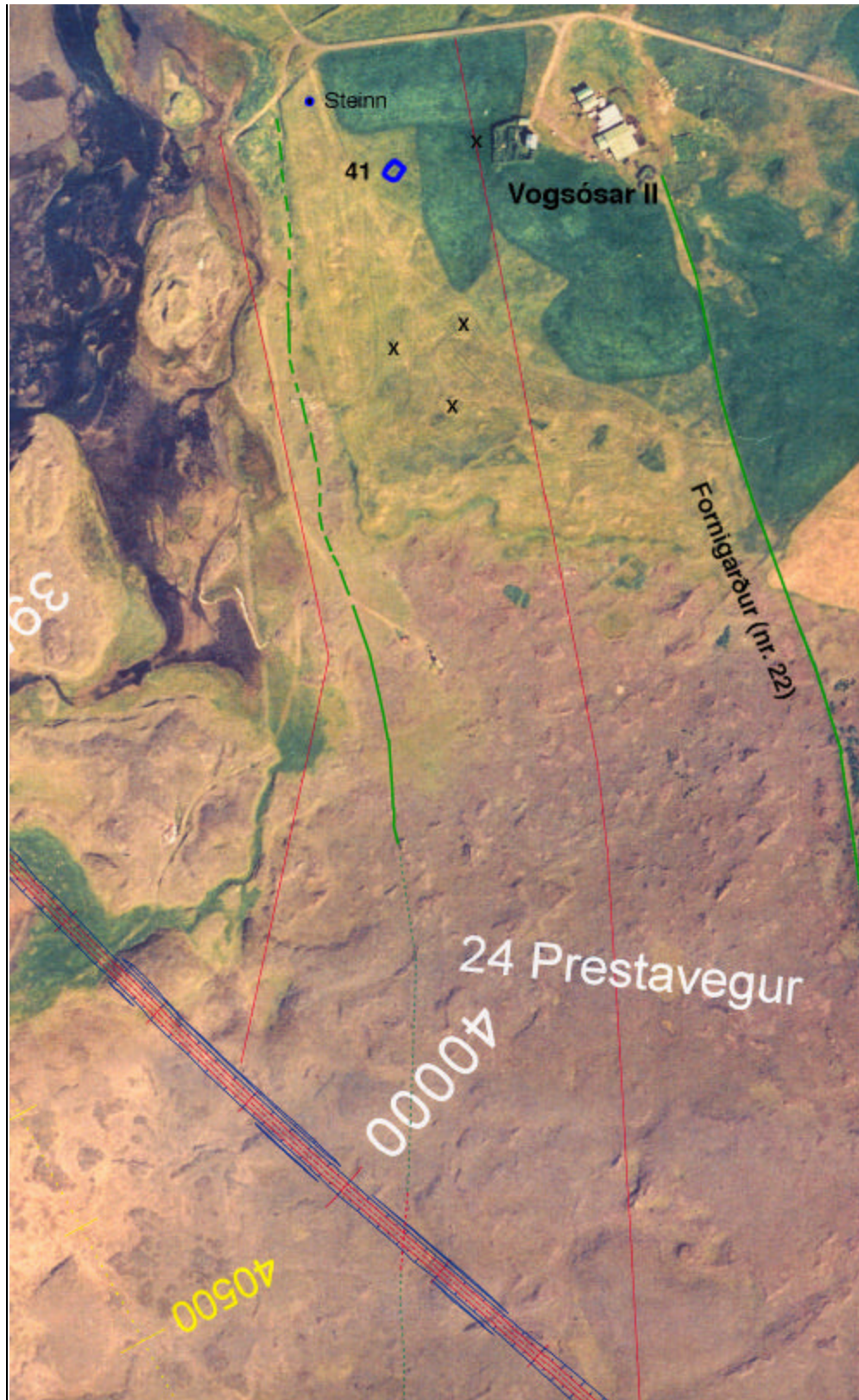
Viðbót: Heimreið að Vogsósum

Þann 8. apríl síðastliðinn voru hugmyndir að heimreið frá fyrirhuguðum Suðurstrandarvegi kannaðar á vettvangi. Var ca. 200 - 300 m breiður rimi skoðaður með tilliti til fornleifa svo hægt væri að leggja heimreiðina án þess að raska fornleifum. Lá riminn á milli stöðva 39 900 og 43 300 í átt að Vogsósum. Mjókkaði hann eftir því sem nær dró bænum.

Prestavegur (einnig kallaður Kirkjuvegur) liggur frá Strandarkirkju að Vogsósum (Ölfus nr. 24:1). Var veginum fylgt frá Stöð 40 060 í átt að bænum. Hann er mjög greinilegur allt þar til hann kemur að SV horni túns Vogsósa. Þá verður hann slitróttur og máður af seinni tíma umferð. Þó má sjá leifar af honum rétt vestan við túngirðingu alla leið að núverandi heimreið Vogsósa I (sjá mynd 6).

Í miðju túni Vogsósa II fannst gerði (kálgarður?). Aðrar öruggar fornleifar fundust ekki, en þó voru fjórar vísbendingar um að rústir gætu leynst undir grassverðinum í túninu (merktar með x á mynd 6). Einnig er steinn nokkur í túninu, skammt VNV af gerðinu (merkur með O á mynd 6) sem tengist andláti prests sem bjó á Vogsósum. Sá var séra Eggert Sigfússon í Vogsósum (fæddur 22. júní 1840, látinn 12. október 1908). Mun prestur hafa verið að koma úr messu í Krýsuvík þegar hann veiktist á leiðinni heim og dó þarna við steininn.

Mælt er með því að leggja heimreiðina vestan við Prestavegin.

Mynd 6. Hið kannaða svæði við Vogsósa (innan rauðra strika). X sýna hugsanlegar fornleifar undir grassverði og o sýnir staðsetningu steins.

Heimildir

- Bjarni F. Einarsson. *Krísuvík. Fornleifar og umhverfi*. Fornleifafræðistofan. Reykjavík 1998.
- Sami. Frumathugun á fornleifum við fyrirhugaðan Suðurstrandarveg. Fornleifafræðistofan. Handrit. Reykjavík 1999.
- Sami. Fornleifaskráning vegna mats á umhverfisáhrifum fyrirhugaðs Suðurstrandarvegar frá Þorlákshöfn að Grindavík. Fornleifafræðistofan. Reykjavík 2000.
- Bjarni Harðarson. *Landið, fólkið og þjóðtrúin*. Garðabæ 2001.
- Brynjúlfrur Jónsson. „R annsókn í Gullbringusýslu og Árnessýslu sumarið 1902.“ *Árbók Hins ísl. fornleifafélags* 1903. Reykjavík 1903:48-50.
- Sami. *Tillag til alþýðlegra fornfræða*. Guðni Jónsson gaf út. Reykjavík 1953.
- Fornleifaskrá*. Skrá um friðlýstar fornleifar. Fornleifanefnd – Þjóðminjasafn Íslands. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990.
- Frásögur um fornaldarleifar 1817 – 1823*. Sveinbjörn Rafnsson bjó til prentunar. Reykjavík 1983.
- Grindavík aðalskipulag 2000 - 2020*. Greinargerð 30.05.2002.
- Gönguleiðir og áhugaverðir staðir*. Markaðs og atvinnumálaskrifstofa Reykjanesbæjar. Kort.
- Haukur Jóhannesson og Sigmundur Einarsson. „Krísuvíkureldar I. Aldur Ögmundarhrauns og miðaldarlagsins.“ *Jökull*, No. 38, 1988.
- Hildur Gestsdóttir og Orri Vésteinsson. *Fornleifaskráning í Ölfushreppi II. Svæðisskráning í Ölfus- og Selvogshreppi*. Fornleifastofnun Íslands. Reykjavík 1999.
- Íslendingabók – Landnámabók*. Íslensk fornrit. I. bindi. Jakob Benediktsson gaf út. Reykjavík 1968.
- Íslenskt fornbréfasafn*. II. bindi. Kaupmannahöfn 1893.
- Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns*. Árnessýsla. Annað bindi. Kaupmannahöfn 1918-1921.
- Sama. Gullbringu- og Kjósarsýsla. Þriðja bindi. Kaupmannahöfn 1923-24.
- Kristján Eldjárn. „Kapelluhraun og Kapellulág. *Árbók Hins íslenska fornleifafélags* 1955-56. Reykjavík 1957:16-34.
- Ólafur H. Torfason. *Nokkrir Íslandskrossar*. Reykjavík 2000.
- Ólafur Þorvaldsson. „Herdísarvík í Árnessýslu.“ *Árbók Hins ísl. fornleifafélags* 1943-48. Reykjavík 1949.
- Sveinbjörn Rafnsson. „Um aldur Ögmundarhrauns.“ *Eldur er í Norðri*. Reykjavík 1982.
- Sýslu- og sóknarlýsingar*. Árnessýsla. Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykjavík 1979:28.
- Þjóðminjalög* nr. 107, 20 maí 2001. Þingskjal 1490, 126.
- „Þjóðsagnakenndur hellir fer forgörðum. ?? DV, mánudaginn 3. mars 2003.
- Örnefnaskrá. Ísólfsskáli. Ari Gíslason skráði. Handrit. Örnefnastofnun.
- Örnefnaskrá. Hraun. Ari Gíslason skráði. Handrit. Örnefnastofnun.
- Örnefnaskrá. Herdísarvík. Gísli Sigurðsson skráði. Handrit. Örnefnastofnun.
- Örnefnaskrá. Vogsósar. Örnefnastofnun.
- Örnefnaskrá. Þorkelsgerði. Handrit. Örnefnastofnun.

Fylgirit: Loftmynd í mælikvarðanum 1:12 500 með staðsetningu fornleifa (í aðalmatsskýrslu).

Fornleifaskrá

1. Grindavík
2. Hafnarfjörður
3. Ölfus

Fornleifaskrá

Aðalnr.

16

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Táknatala

8717

Landareign

Nes

Nr.

-

Heiti

Selvogsgata

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°49.49 W 021°37.15

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Vörður/fornleið

Fjöldi

3

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

8.9.00

Friðlýsa?

Nei

Friðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

Í blásinni heiði á milli Þorlákshafnar og Selvogs. Vörðurnar eru á lágum hraunhólum, skammt austur af Strákahæðum. Þær standa sín hvoru megin við gömlu götuna og varða hana. Ca. 50 m N af nyrðri vörðunni er hæll merktur 45 700.

Heimildir og munnmæli

Sýslu- og sóknarlýsingar. Árnessýsla. Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykjavík 1979:28.

Lýsing

Vörður/fornleið.

1) Varða.

Úr hraungrjóti, 1 x 1 m stór við botninn sem er ferhyrndur, 1,3 m há. Varðan stendur á mosavaxinni hraunhellu. Hún er dálítið löskuð.

24 m SV af vörðu 1 er varða 2:

2) Varða.

Úr hraungrjóti, 1 x 1 m stór við botninn sem er ferhyrndur, 1,3 m há. Varðan er dálítið löskuð.

3) Fornleið.

Á milli varðanna liggur gamla fornleiðin á milli Þorlákshafnar og Selvogs. Sjálf gatan sést mjög ógreinilega á þessum kafla. Hana má þó rekja skammt frá Þorlákshöfn og að Nesi. Ekki sést þó sjálf gatan alltaf, en hún er vel vörðuð alla leið. Yfirleitt liggur gatan mun fjær hinum fyrirhugaða vegi á kaflanum Þorlákshöfn - Selvogur.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Efri myndin sýnir nyrðri vörðuna (1) og sú neðri sýnir syðri vörðuna (2). Ca. 100 m VSV af vörðunum er annað vörðupar. Það var ekki skráð en er í skarðinu sem sést á efri myndinni rétt vinstra megin við miðju.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

17

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði

Nr.

-

Heiti

Ormsstekkur

Undirnr.

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.04 W 021°40.47

M.y. sjó

-

Skekka

<10

Teqund minia

Stekkur(?) og varða

Fjöldi

2

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Efst á grasi grónum hól í heiði. Ca. 40 - 50 m frá fyrirhugaðri veglínu og ca. 50 m vestur af hæl 42 800.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78. Örnefnaskrá. Þorkelsgerði. Örnefnastofnun.

Lýsing

Stekkur(?) og varða.**1) Stekkur?**

Ekki sést móta fyrir lögun stekksins, en grjóthleðslur má sjá frá háhólnum til suðurs. Endar hleðslan í vörðu.

2) Varða.

Úr grjóti, 0,6 - 0,9 m stór við botninn. 0,4 m há. Varðan er hrúnin.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Skv. Örnefnaskrá var Brynkustekkur vestar og ofar í heiðinni. (Gæti verið nr. 19). Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fyrir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

18

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.05 W 021°40.41

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Vörður

Fjöldi

2

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Á lágum blásnum hraunhól. Ca. 25 m NA af hæl 42 700.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Vörður.

1) Varða.

Úr grjóti, ca. 2 m í þvermál við botninn, og 0,4 m há. Varðan er hrunin og mosa- og grasi vaxin. 2 m norðnorðvestur er varða 2:

2) Varða.

Úr grjóti. Varðan er illa farin og nær alveg hrunin. Hún er á 1,5 - 2,5 m stóru svæði.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylrgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

19

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði

Nr.

-

Heiti

Brynkustekkur?

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.07 W 021°40.47

M.y. sjó

-

Skekka

<10

Tegund minja

Rúst (stekkur?)

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Sunnan í hraunhrygg, grónum grasi og melgresi á kafla. Ca. 15 m austan við Útvogsvörðu (nr. 20).

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78. Örnefnaskrá. Þorkelsgerði. Örnefnastofnun.

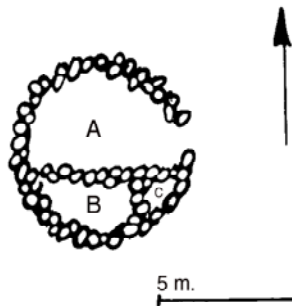
Lýsing

Rúst (stekkur?).

Hringlaga, 6 m í þvermál. Veggir úr grjóti, 0,4 - 1 m breiðir og 0,1 - 0,3 m háir.

Í suðurhluta er hólfi (kró), jafnvel tvö. Dyr snúa huganlega mót austri. Rústin er illa farin og hrúnin.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Græni grasbalinn á ljósmyndinni er innanverð rústin. Í baksýn sést Útvogsvörðan. Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

20

Sýsla

Ärnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði

Nr.

-

Heiti

Útvogsvarða

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.07 W 021°40.48

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Tegund minja

Sjómmerki

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Á grasi grónum hól í heiði. Ca. 50 m NA af hæl 42 600.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Sjómmerki.

Úr grjóti, 2,5 x 4 m stórt og ca. 1,7 m há. Varðan er vel hlaðin og heil. Efsti hlutinn virðist þó síður hlaðinn og þar upp úr stendur þríhyrnt spjald.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

21

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.08 W 021°40.55

M.y. sjó

-

Skekka

<10

Teqund minia

Varða/rúst?

Fjöldi

2

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Fríðlýsa?

-

Fríðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Á hraunhól, báðum megin við girðingu. Ca. 30 m NNA af hæl 42 500.

Heimildir og munnmæli

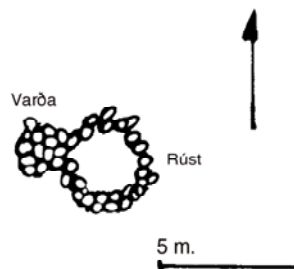
Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Varða/rúst?

Varðan er úr grjóti, rúmlega 1 m í þvermál og 1 m há. Hún virðist illa hlaðin. Austan við vörðuna er rúst? ca. 3 m í þvermál úr grjóti. Hugsanlega er um leifar af landamerki, að ræða, eða sjómerki.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylrgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

22

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Strönd/Vogsósar

Nr.

Heiti

Fornigarður

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.29 W 021°41.57

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Garðar

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Ágætt

Aldur

-1550

Í eyði

-

Minjagildi

Hátt

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Í blásnu holti á milli Strandarkirkju og Vogsósa eða frá Hlíðarvatni við Vogsósa í áttina að Strandarkirkju.

Heimildir og munnmæli

Brynjúlfur Jónsson. „Rannsókn í Gullbringusýslu og Árnessýslu sumarið 1902.“ *Árbók Hins íslenska fornleifafélags* 1903. Reykjavík 1903:51.

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Íslenskt fornbréfasafn. II bindi 1253-1350. Kaupm h. 1893:124.

Sýslu- og sóknarlýsingar. Árnessýsla. Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykjavík 1979:226f.

Lýsing

Garður.

Úr grjóti (NNA - SSV), 0,3 - 0,5 m breiður og 0,2 - 0,4 m hár. Garðurinn er nær allur á kafi í sandi. Ca. 50 m suður af þeim stað sem miðlína hins fyrirhugaða vegar sker garðinn, gengur annar garður út úr Fornagarði. (nr. 23).

Garðurinn var aðallega skoðaður þar sem hann er í hættu vegna vegagerðarinnar. Hann virðist þó nær samfelldur, nema við sinn hvoran endann þar sem hann hefur máðst svolítið.

13/6 2001.

Við vettvangsathugun þann 12/6 voru enn fleiri garðar skoðaðir á svæðinu og þeir teiknaðir inn á loftmynd hjá Vegagerðinni (fornleifar nr. 23). Garðarnir virðast fyrst og fremst liggja við S-hluta þess svæðis sem fornigarður afmarkar en þó norður af Víghól. Allir eru þeir mjög svipaðir og sumir mjög orpnir sandi.

Breidd þeirra er meiri en gefin er upp í lýsingu hér að ofan, eða 3 - 4 m (sandur) og hæðin getur verið rúmum einn metri.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Garðurinn verður í hættu ef vegur verður lagður þar sem hann er fyrirhugaður. Hann þarf þá að rannsaka með leyfi og skilmálum Fornleifaverndar ríkisins. Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fyrir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

23

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Strönd/Vogsósar

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.30 W 021°41.59

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Garðar

Fjöldi

>5

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Í blásnu holti á milli Strandarkirkju og Vogsósa.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Garðar.

Garður.

Úr grjóti (N - S), 1 - 2 m breiður og 0,3 - 0,6 m hár.

Garðurinn er sandorpinn, en þó ekki eins og Fornigarður.

Hann sameinast Fornagarði rétt ofan við Víghól.

13/6 2001.

Við vettvangsathugun þann 12/6 voru flestir þessara garða skoðaðir og þeir teiknaðir inn á loftmynd hjá Vegagerðinni. Garðarnir virðast fyrst og fremst liggja á S-hluta þess svæðis sem Fornigarður afmarkar en þó norður af Víghól. Allir eru þeir mjög svipaðir að gerð og lögun.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylrgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

24

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Strönd/Vogsósar

Nr.

Heiti

Kirkjuvegur/Prestavegur

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

-

M.y. sjó

Sekkja

Teqund minia

Fornleið

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.9.00

Fríðlýsa?

-

Fríðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Frá Vogsósum að Strandarkirkju.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78. Örnefnaskrá. Vogsósar. Örnefnastofnun.

Lýsing

Fornleið.

Á þeim kafla sem leiðin var skoðuð var hún 2 - 3 m breið og 0,1 - 0,3 m djúp.

Grjót hefur víða verið sett í vegkantinn. Leiðin er öll vörðuð.

Ein varðanna hefur verið skráð sérstaklega, en hún er í væntanlegri veglínu Suðurstrandarvegur (nr. 25).

Gatan lá frá Hlíð til Vogsósa og áfram til kirkju. Fyrsti áfanginn hét hugsanlega Kirkjuvegur (frá Hlíð að Vogsósum), annar hét þá Prestavegur.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Gatan verur í hættu ef vegur verður lagður þar sem hann er fyrirhugaður. Leita þarf leyfis Fornleifaverndar ríkisins til að spilla henni og sæta þeim skilmálum sem embættið kann að setja. Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

25

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Vogsósar

Nr.

-

Heiti

Þuríðarvarða

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.43 W 021°42.18

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Varða

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

12.9.00

Fríðlýsa?

-

Fríðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Efst á litlum grónum hraunhól. Við gamla þjóðleið (nr. 24).

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Varða.

Úr grjóti, 1 x 1,2 m breið í botninn og 0,8 m há. Mjókkar lítillega upp á við.

Á efri myndinni má sjá fornleiðina vinstra megin við vörðuna. Á þeirri neðri er leiðin hægra megin við vörðuna.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

26

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Táknatala

8717

Landareign

Stakkavík

Nr.

-

Heiti

Stakkavíkurgata

Undirnr.

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°52.10 W 021°46.33

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Fornleið

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Hátt

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

12.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Leiðin er hin gamla þjóðleið frá Þorlákshöfn vestur Reykjanesið. Í Stakkavíkurlandi liggur hún yfir slétt helluhraunið í fyrstu, en fer svo yfir úfið apalhraun í átt að Herðisarvík. Frá Herðisarvík liggur leiðin að Sýslusteini (fornleifar nr. 29).

Heimildir og munnmæli

Bjarni F. Einarsson. *Krísuvík. Fornleifar og umhverfi*. Fornleifafraeðistofan. Reykjavík 1998. *Sýslu- og sóknarlýsingar. Árnessýsla*. Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykjavík 1979:28 og 221f.

Lýsing

Fornleið.

Leiðin er að mestu leyti vörðuð. Víða sjást rásir í hraunhelluna. Þar sem farið er yfir úfið apalhraun er leiðin hreinsuð (rudd) og grjóti kastað til hliðanna. Í heild sinni er leiðin mjög heilleg og merkileg fyrir þær sakir hve vel varðveitt hún er á svo löngum kafla sem raun ber vitni.

Ca. 30 m N af hæl 36 300, er upphækkaður kafli á leiðinni. Er hann 24 m langur, 3 m breiður og 0,2 - 0,3 m hár. Liggur hann yfir dálitla kvos eða laut í hrauninu. 50 m norður af þessum upphækkaða kafla er annar kafli hlaðinn upp, rétt áður en farið er upp á apalhraunið. Þessir kaflar eru trúlega frá seinni skeiðum leiðarinnar, enda má sjá reiðgötu norðan við fyrrnefnda kaflann.

Hinn fyrirhugaði Suðurstrandarvegur sker leiðina skammt austur af Sýslusteini. (sjá nánar á korti). Stakkavíkurgata hét hún sennilega frá Stakkavík að Herðisarvík.

Þetta gæti verið sama leið og fornleið nr. 16. Þegar leiðin nær inn í Grindavíkurland fær hún nýtt númer, **nr. 2**. Í landi Hafnarfjarðar hefur hún númerið **278**.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Sækja þarf um leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að spilla henni og sæta þeim skilmálum sem embættið kann að setja. Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fyrirgjör friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

27

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Herdísarvík

Nr.

-

Heiti

Herdísarvík

Undirnr

1-n

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

-

M.y. sjó

-

Skekkja

-

Teqund minia

Eyðibýli

Fjöldi

>50

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Hátt

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

13.9.00

Fríðlýsa?

-

Fríðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Aðalega sunnan við malarveg, veginn að Krýsuvík, á grasi grónum grundum og sjávarkambi.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78. Ólafur Þorvaldsson. „Herdísarvík i Árnessýslu.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1943-48. Reykjavík 1949. Örnefnaskrá. Herdísarvík. Örnefnastofnun.

Lýsing

Eyðibýli.

Eyðibýlið var ekki skráð í heild sinni að þessu sinni, aðeins þær fornleifar sem eru nær en 50 m frá fyrirhuguðum Suðurstrandarvegi voru skráðar. Rústirnar virðast vel farnar og gríðarlega margar. Á staðnum stendur hús frá þessari öld, en gamli bærinn stóð aðeins vestar, áfast túngarðinum að innanverðu.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

27

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Herdísarvík

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

-

M.y. sjó

-

Skekkja

-

Teqund minia

Garðar og gerði

Fjöldi

>30

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Lítill

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

13.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Sin hvoru megin við malarveg. Í mosagrónu apalhrauni, skammt austur af bænum Herdísarvík.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78. Örnefnaskrá. Herdísarvík. Örnefnastofnun. Ólafur Þorvaldsson. „Herdísarvík í Árnessýslu.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1943-48. Reykjavík 1949.

Lýsing

Garðar og gerði.

Fjöldi garðanna og gerðanna var ekki kannaður sérstaklega. Trúlega verður slíkt ekki gerlegt nema með aðstoð loftljósmyndar.

Garðarnir og gerðin ná ca. 100 m norður fyrir malarveginn og allt að sjávarkambinum sunnan megin við hann.

Garðarnir og gerðin eru öll hlaðin úr hraungrjóti, ca. 0,2 - 1 m háir og veggir 0,3 - 0,5 m breiðir. Fjöldi garðanna og gerðanna eru hrúnin. Sum gerðanna hafa tvö eða fleirri hól og stærð þeirra er mjög mismundandi.

Núverandi malarvegur hefur verið lagður yfir garða og gerði og valdið eyðileggingu.

Fiskigarðar eru þessir garðar og gerði kölluð í Örnefnaskrá (ti að herða og geyma fisk).

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Sé ekki hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Fornleifaverndar ríkisins til að spilla þeim og sæta þeim skilmálum sem embættið kann að setja. Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

27

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Herdísarvík

Nr.

-

Heiti

Langigarður

Undirnr

2

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°52.04 W 021°48.41

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Garður

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

13.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Sunnan við malarveg. Liggur garðurinn frá NA horni túngarðsins í Herdísarvík næstum samsíða malarveginum yfir helluhraun. Endar hann við Herdísarvíkurgerðin. Grasi gróin tún og hagar.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78. Ólafur Þorvaldsson. „Herdísarvík í Árnessýslu.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1943-48. Reykjavík 1949:132. Örnefnaskrá. Herdísarvík. Örnefnastofnun.

Lýsing

Garður.

Úr hraungrjóti, ca. 400 m langur (NV - SA), 1 - 2 m breiður og 0,3 - 1 m hár. Garðurinn er víða fallinn (mikið mun hafa hrunið úr honum í jarðskjálftunum í júní síðastliðnum).

Við SA - horn beygir garðurinn til suðurs og er þar ca. 60 m langur. Sameinast hann þar gerði (Herdísarvíkurgerði).

Nokkur hlið eru á garðinum. Við vesturenda garðsins, ca. 25 m frá honum, er hlið þar sem brot er í garðinum. Um miðjan garðinn er annað hlið. Um það liggur slóði að sjávarkambinum og fjárhúsum. Á kaflanum sem liggur til suðurs er síðasta hliðið, en um það fer hin gamla þjóðleið (Stakkavíkurgatan nr. 26).

Garðurinn var stundum kallaður Vitlausigarður eða Langavitleysa. Hann er sagður vera hlaðinn af Arnóri nokkrum austan frá Ási í Ytri-Hrepp. Eitt hliðið hét Langagarðshlið.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

GPS mælingin var gerð við hliðið á miðjum garði. Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

27

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Herdísarvík

Nr.

-

Heiti

Undirnr

3

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°52.06 W 021°48.59

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Tegund minia

Túngarður

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

13.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Sunnan í malarvegi (NA - horn garðsins). Utan um grasi gróin tún Herdísarvíkur.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78. Örnefnaskrá. Herdísarvík. Örnefnastofnun. Ólafur Þorvaldsson. „Herdísarvík í Árnessýslu.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1943-48. Reykjavík 1949.

Lýsing

Túngarður.

Á ca. 100 x 400 m stóru svæði.

Garðurinn er úr grjóti, 1 - 2 m breiður og 0,5 - 1 m hár. Gamla bæjarstæðið liggur upp við garðinn innanverðan.

Út úr NA - horni garðsins gengur garður (Langigarður) nr. 28.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

28

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Herdísarvík

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°52.07 W 021°49.20

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Rúst

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

13.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

5 m norður af malarvegi. Á litlum hól í helluhrauni.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

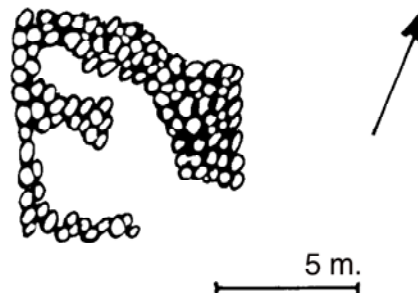
Lýsing

Rúst.

8 x 8 m (ANA - VSV). Veggir úr hraungrjóti, 0,4 - 1 m breiðir og 0,2 - 0,4 m háir.

SA - hluti rústarinnar er næstum horfinn og í NV - horni gæti verið hólf. Í NA - horni er mikið af grjóti.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

29

Sýsla

Árnessýsla/Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Ölfus/Grindavík

Tákntala

8717/2300

Landareign

Herdísarvík/Krýsuvík

Nr.

-

Heiti

Sýslusteinn

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°51.37 W 021°54.59

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Landamerkjasteinn

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

-1550

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

13.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Ca. 35 m N af malarvegi og ca. 7 m A af nýlegum vegarslóða upp á fjallið. Sýslumörkin (girðing) liggja um steininn. Í hrauni.

Heimildir og munnmæli

Bjarni Harðarson. Landið, fólkið og þjóðtrúin. Garðabæ 2001.

Brynjúlfur Jónsson. Tillag til alþýðlegra fornfræða. R.vík 1953.

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó.

Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Ólafur Þorvaldsson. „Herdísarvík í Árnessýslu.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1943-48. Reykjavík 1949:134..

Sýslu- og sóknarlýsingar. Árnessýsla. Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykjavík 1979:28 og 211.

Lýsing

Landamerkjasteinn.

3,5 x 7,5 m stór (VNV - ASA) og 3,5 m hár. Steinninn er í laginu eins og hryggur á hval. Efst á steininum er járnteinn rekinn niður og hæðarpunktur (VG 96-318). Ca. 40 m suður af steininum er varða sem varðar gömlu leiðina frá Herdísarvík til Krýsuvíkur (nr. 26). Má þar einnig sjá sjálfa götuna.

Í bókinn Landið, fólkið og þjóðsögurnar segir að Sýslusteinar hafi verið tveir. Í þeim bjuggu huldufólk (Bjarni Harðarson 2001:27). Það mun vera misskilningur að steinarnir hafi verið tveir. (Brynjúlfur Jónsson 1953:103).

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

30

Sýsla

Arnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Nes

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.30 W 021°36.78

M.y. sjó

Skekkja

<10

Teqund minia

Varða

Fjöldi

1

Hættumat

Náma

Hætta

Lítill

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

11.6.01

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Já

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Á blásnum berghrygg í sendinni heiði (Heimasandi), NA af Strákahæðum. Skammt N af áætluðu námasvæði á milli hæla 47 500 - 48 000.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Varða.

Úr grjóti ca. 1,1 x 1,2 m (NNV - SSA). Botn er ferstrendur. Neðri hluti vörðunnar er sandi orpinn og nokkuð farinn að gróa grasi og lyngi. Á efstu steinum er mosi.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-2040zoom

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi vörðunnar verður að leita leifis Fornleifaverndar ríkisins varðandi mótvægisáðgerðir.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

31

Sýsla

Árnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.17 W 021°41.25

M.y. sjó

Skekka

<10

Tegund minja

Sjómerki

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

12.6.01

Fríðlýsa?

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Ca. 60 m A af girðingu. Í hvilft í hraunhrygg. Í blásnum móa.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Sjómerki?

Úr grjóti, ca. 3 m í þvermál og 0,4 m há. Sjómerkið er hrúnið og lítið sem bendir til þess að þarna hafi staðið sjómerki, annað en sjómerki nr. 32. Nánasta umhverfi merkisins er nú gróið.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-2040zoom

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Aðalnr.

32

Sýsla

Arnessýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.17 W 021°41.32

M.y. sjó

Skekka

<10

Tegund minja

Sjómerki

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

12.6.01

Fríðlýsa?

Fríðlýst?

Hvenær

1927

Lega og staðhættir

Ca. 15 m A af girðingu, á hraunhrygg í blásnum móa. Ca. 50 m SV af fornleifum nr. 31.

Heimildir og munnmæli

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:78.

Lýsing

Sjómerki

Úr grjóti, 4 - 5 í þvermál og 2 m há. Sjómerkið er vel gróið grasi og mosa og vel heilt.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-2040zoom

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Aðalnr.

35

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Táknatala

8717

Landareign

Nes

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.13 W 021°40.07

M.y. sjó

Skekkja

<10

Tegund minia

Varða

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

6.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Efst á hraunhrygg, ca. 10 m ANA af stöð 42500. Í blásnum mel.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Varða.

Úr hraungrjóti, óreglulegur botn, ca. 1 - 1,3 m í þvermál og 0,4 m há.

Varðan er hrúnin og sést grjót úr henni allt um kring.

3 m NA er minni grjóthrúga. Gæti verið leifar af annari vörðu. (Vörðupar?).

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf vörðunni þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

36

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Nes

Nr.

Heiti

Stóruvarða

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.09 W 021°39.89

M.y. sjó

Skekkja

<10

Teqund minia

Sjómerki

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

6.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Efst a grasi grónum hraunhól, ca. 50 m A af stöð 42600.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Sjómerki.

Úr hraungrjóti, 1,5 - 2,1 m (A - V) og 0,7 m há. Garðlög sjást í merkinu austanverðu. Upprunaleg stærð hefur sennilega verið 1,4 x 1,4 m.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf vörðunni þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

37

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Nes

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.04 W 021°39.89

M.y. sjó

Skekka

<10

Tegund minja

Rúst (gerði?)

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Sæmilegt

Aldur

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

6.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Við og undir lágum sandhól, vestan undir blásnu barði. 22 m SSV af stöð 42700.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Rúst (gerði?).

Ca. 7 x 15 m (NA - SV). Veggir úr grjóti, 0,3 - 0,8 m breiðir og 0,2 - 0,4 m háir. Rústin virðist vera kominn á kaf í sand að hluta (V - hlutinn). Hún gæti verið að blása upp á ný.

Austast mynda veggirnir dálítið gleitt horn (ca. 100 - 120°).

Nokkra metra suður af rústinni lá bárujárnsplata (varla úr þessari rúst sem nær víst hefur aldrei borið þak).

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf vörðunni þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

38

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Tákntala

8717

Landareign

Þorkelsgerði?

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.31 W 021°40.56

M.y. sjó

Skekka

<10

Teigund minia

Varða

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Lítill

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

7.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Efst á lágun hól sem er gróinn að hluta, en er farinn að blása. Ca. 80 m N af stöð 42000

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Varða.

Úr hraungrjóti, ca. 1 x 1,3 m (ANA - VSV) og 0,7 m há. Varðan er orpin sandi í V - hluta, en farið að blása úr henni í A - hluta.

Ca. 40 m V af vörðunni eru nokkrar reiðgötur sem liggja í átt að húsapýrpingunni við Strandakirkju.

Álika langt frá vörðunni til austurs er slóði sem liggur í sömu átt og reiðgöturnar. Stöð 42000 stendur í miðjum slóðanum. Nokkra tugi metra suður af stöðinni liggur nýlegur garður þvert á slóðann. Í honum eru leifar af tréstaurom og einstaka gaddavír á stangli. Ekkert af þessu var skráð.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf vörðunni þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

39

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Ölfus

Táknatala

8717

Landareign

Strönd/Vogsósar

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.86 W 021°42.23

M.y. sjó

Skekkja

<10

Tegund minia

Varða

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Lítill

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

7.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Efst á háum blásnum hraunhól, ca. 60 - 70 m SV af stöð 40300.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Varða.

Úr grjóti, ca. 2 m í þvermál og 0,8 m há. Varðan er vaxin grasi og mosa. Nokkuð er farið að hrynja úr henni og liggur grjótið í kring um vörðuna.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf vörðunni þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Ölfus	8717	40
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr
Herdísarvík		Sængurkonuhellir	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
	N 63°51.94 W 021°52.79		<10

Teqund minia					Fjöldi		
Staður tengdur þjóðtrú					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Mikil	Sæmilegt	1550-1900		Lítið	Nei	
Skrásetjari				Dags.	Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson				10.3.2003	-	Já	1927

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Ca. 15 m N af malarvegi og stöð 30520. Í jarðfalli í helluhrauni.	Ólafur Þorvaldsson. „Herdísarvík i Árnessýslu.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1943-48. Reykjavík 1949:134. Sýslu- og sóknarlýsingar Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykavík 1979:213. Örnefnaskrá. Herdísarvík. Handrit. Örnefnastofnun.

Lýsing

Staður tengdur þjóðtrú.

Hellirinn er í V - og S - hluta jarðfallsins. Hann er mestur í V - hlutanum. Skipta má hellinum í fjögur minni hólf og er op á milli.

Engar hleðslur eru í hellinum og ekkert annað sem bendir til þess að hann hafi verið notaður.

„Þar var eitt sinn förukona á ferð, dró sig inn í skútann og eignaðist barn.“ (Örnefnaskrá).

„Þó er þar 1n hellir, kallaður Sængurkonuhellir, því kvennpersóna hafði einhvörn tíma alið þar barn. Þessi hellir er annars ekki stór.“ (Sýslu- og sóknarlýsingar 1979:23).

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf hellinum þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Ölfus	8717	41
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Vogsósar			1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
	N 63°51.38 W 021°42.49		<10

Teqund minia					Fjöldi		
Gerði (kálgarður?)					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Lítill	Ágætt	1550-1900		Lítið	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			8.4.2003		Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Ca. 100 m V af Vogsósum II. Í túni.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

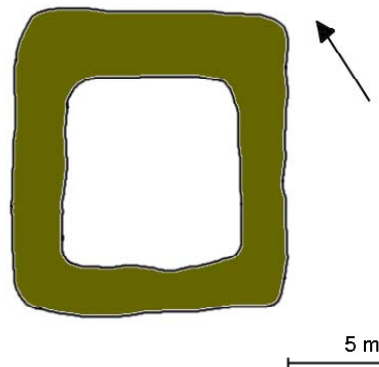
Gerði (kálgarður?).

14 x 15 m (NA - SV). Veggir úr torfi (og grjóti ?), 2 - 3 m breiðir og 0,4 - 0,6 m háir.

Engar dyr sjást á minjunum.

Gerðið er mjög vel gróið og trúlega hefur það verið sléttað á einvern hátt í seinni tíð.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf gerðinu þarf að rannsaka það með leyfi Fornleifaverndar ríkisins og þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

283

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Hafnarfjörður

Tákntala

1400

Landareign

Krisuvík

Nr.

Heiti

Jónsbúð?

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.88 W 022°02.28

M.y. sjó

Skekkja

<10

Teigund minia

Rúst (beitarhús?)

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Lítill

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

10.3.2003

Friðlýsa?

Nei

Friðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Efst á hæð sem er gróin grasi og mosa. Í Móa. Nokkuð nálægt stöð 22400 (var ekki búið að setja hana út við skoðun).

Heimildir og munnmæli

„Þjóðsagnakenndur hellir fer forgörðum. ÞÞ DV, mánudaginn 3. mars 2003.

Lýsing

Rúst (beitarhús?).

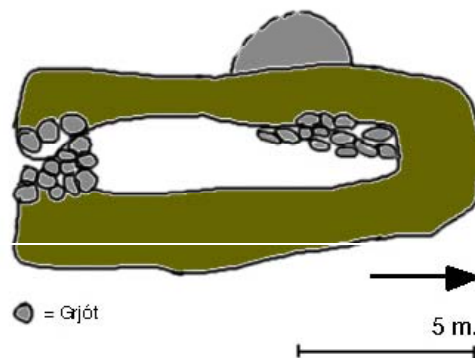
6 x 13 m (N - S). Veggir úr grjóti, 1,5 - 2,3 m breiðir og 0,5 - 1,1 m háir. Dyr eru á rústinni til S. Mikið er af grjóti inni í rústinni norðanverðri og við dyrnar.

Veggir eru farnir að gróa mosa og grasi. Garðlög sjást í innanverðum veggjum að vestanverðu og utanverðum veggjum að austan og vestan.

Gólf er vel vaxið grasi og mosa. Í kring um rústina er svæðið vel gróið.

Hugsanlega er þetta ekki Jónsbúð, heldur eru það fornleifar nr. 285.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Ef raska þarf rústinni þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

284

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Hafnarfjörður

Tákntala

1400

Landareign

Krisuvík

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.67 W 022°01.82

M.y. sjó

Skekkja

<10

Teqund minia

Byrgi

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

10.3.2003

Friðlýsa?

Nei

Friðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Á litlum hraunhól í holti í halla mót suðri. Blásið í kring. Ca. 60 m V af fornleifum nr. 285.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Byrgi.

2 x 2,5 m (NNA - SSV).

Veggir úr grjóti, ca. 0,3 - 0,7 m breiðir og 0,2 - 0,7 m háir.

Dyr eru á byrginu mót SSV (mót hafinu).

Við NV - horn byrgisins er fuglastapi. Gólf er vaxið grasi og mosa.

Hugsanlega er þetta skotbyrgi, en ekki hægt að útiloka að það tengist fornleifum nr. 285 á einhvern hátt (smalakofi?) eða útsýnisstaður frá tímum Tyrkjaránsins 1627.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Hafnarfjörður	1400	285
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Krísuvík		Jónsbúð?	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
	N 63°50.71 W 022°01.71		<10

Teigund minia					Fjöldi		
Rúst					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900		Talsvert	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			10.3.2003		Nei	Nei	

Legg og staðhættir

Í slakka mót suðri. Ca. 60 m A af fornleifum nr. 284.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Rúst.

6 x 8 m (N - S). Veggir úr grjóti, 1,3 - 1,6 m breiðir og 0,6 - 1,4 m háir.

Dyr eru á rústinni mót S (mót hafinu).

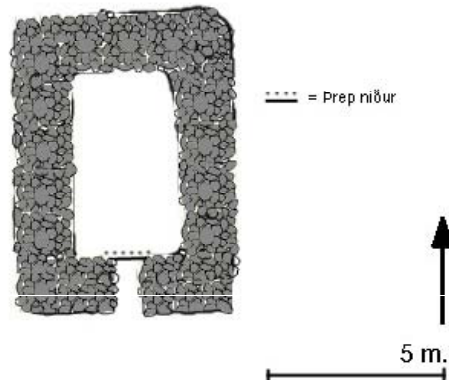
Garðlög eru greinileg víðast hvar.

Rústin er felld inn í dæld í slakkanum. Gólf er vel gróið grasi og mosa. Hugsanlega er það grafið niður.

Nánasta umhverfi rústarinnar er vel gróið grasi.

Hugsanlega er þetta Jónsbúð en ekki fornleifar nr. 283.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

--

Fornleifaskrá

Aðalnr.

1

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Táknatala

2300

Landareign

Krýsuvík

Nr.

-

Heiti

Krýs og Herdís

Undirnr.

1-2

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°51.26 W 021°58.55

M.y. sjó

-

Skekkja

<10

Teqund minia

Dysjar

Fjöldi

2

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Hátt

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

14.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1964

Lega og staðhættir

80 m norðan við malbikaðan veg, SV undir hlíðum Geitahlíðar. Við jaðar hrauns og vestan við þjóðleið (nr. 2).

Heimildir og munnmæli

Bjarni Harðarson. Landið, fólkíð og þjóðtrúin. Garðabæ 2001.

Brynjúlfur Jónsson. Tillag til alþýðlegra fornfræða. Guðni

Jónsson gaf út. Reykjavík 1953:102-3.

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó.

Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:12.

Ólafur H. Torfason. Nokkrir Íslandskrossar. Reykjavík 2000:46

Sýslu- og sóknarlýsingar. Árnessýsla. Svavar Sigmundsson sá

um útgáfuna. Reykjavík 1979:28 og 231.

Lýsing

Dysjar.

1) Dys (efri mynd).

Úr hraungrjóti, ca. 5 m í þvermál og 1 m há. Dysin er talsvert mosavaxin og í henni miðri er friðlýsingarhæll (laus). Herdís?

2 m vestur af dys 1) er:

2) Dys (neðri mynd).

Úr hraungrjóti, ca. 3,5 m í þvermál og 1,2 m há. Nokkuð mosavaxin. Krýs?

Gamla þjóðleiðin (nr. 2) liggur austan við dys 1 og á milli þeirra. Austan við leiðina, gegnt dysunum, er vörðubrot á kletti. Ekki er vitað með vissu hvor dysin er Herdís og hvor Krýs (sjá þó Bjarna Harðarson bls. 25). Ljósleiðari hefur verið lagður býsna nærri dysunum, þó ekki nær en 20 m.

Samkvæmt þjóðsögunni áttu landnámskonurnar Krýs og Herdís lönd saman. Vildi Herdís eiga alla Geitahlíð af hinnar landi, en Krýs vildi ekki gefa eftir landið. Hittust þær á Deildarhálsi og drap Herdís smala Krýsar. Vildi Krýs hefna og lauk deilu þeirra svo að hvor drap aðra. Smaladysin liggur eilítið ofar og uppi í brekkunni, nokkra metra norður af dys 1. Sú dys var ekki skoðuð. Krýs gæti verið afbökun úr Crus og Krýsuvík því afbökun úr Crusifix. Líklega eru dysjarnar einhverskonar

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

GPS mæling var gerð við eystri dysina (dys 1, efri mynd).

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	2
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Krýsuvík	-	-	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
-	N 63°51.26 W 021°58.55	-	<10

Tegund minja					Fjöldi		
Fornleið					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Mikil	Ágætt	1550-1900	-	Talsvert	Já	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			14.9.00		Nei	Nei	-

Lega og staðhættir

A við dys (nr. 1:1), undir fjalshlíð í jaðri hrauns. Leiðin liggur frá Sýslusteini að Krýsuvík (og áfram til Grindavíkur).

Heimildir og munnmæli

Bjarni F. Einarsson. Krísuvík. Fornleifar og umhverfi. Fornleifafræðistofan. Reykjavík 1998. Sýslu- og sóknarlýsingar. Árnessýsla. Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykjavík 1979:28 og 221. Örnefnaskrá. Ísólfskáli. Örnefnastofnun.

Lýsing

Fornleið.

Leiðin er 0,5 - 1,5 m breið þar sem hún var könnuð við Krýs og Herdísí undir Geitahlíðinni. Mótar fyrir henni í klöppinni á mörgum stöðum (sbr. neðri mynd). Leiðin var ekki könnuð frá Krýs og Herdísí að Krýsuvík (að mestu leyti horfin á þeim kafla).

Leiðin er framhald leiðarinnar frá Herdísarvík (nr. 26) og á milli Krýsuvíkur og Borgarhóla er leiðin skráð sem nr. 278.

Frá Borgarhólum heldur leiðin í áttina að Ísólfskála og áfram til Grindavíkur. Liggur hún þar bæði yfir blásna móa og úfið hraun. Í hinu úfna hrauni er leiðin yfirleitt rudd, ca. 3 m breið. Fornleiðin er vörðuð nær alla leiðina frá Krýsuvík að Ísólfskála.

Alla vega á einum stað er vísir að brú (veggleðsla) þar sem leiðin fellur ofan af stalli niður á hraun skammt vestur af Litlahálsi (GPS mælt og merkt inn á stafrænt kort).

Núverandi vegur hefur verið lagður ofan í gömlu leiðina frá Skalla og vestur að Ísólfskála. Sömuleiðis hefur núverandi vegur legið yfir leiðina á stöku stað vestur af Ísólfskála.

Efri myndin er tekin skammt austur af Krýs og Herdísí. Sjá má rás í hraunhelluna.

Neðri myndin er tekin skammt vestur af Litlahálsi. Þar má sjá rudda braut í gegnum apalhraunið.

Leiðin frá Krýsuvík til Borgarhóla á landamörkum

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

GPS mæling var gerð við Dysjarnar. Að fengnu álitni Fornleifaverndar ríkisins og skilmálum þarf að sækja um leyfi Fornleifaverndarinnar til að rjúfa fornleiðina.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	3
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfskáli	-	Borgin	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
-	N 63°51.30 W 021°07.53	-	<10

Teqund minia					Fjöldi		
Fjárborg					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900	-	Talsvert	Nei	
Skrásetjari				Dags.	Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson				15.9.00	Nei	Nei	-

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Ca. 40 m suður af malarvegi, NA í klettum er heita Litliháls.	Örnefnaskrá. Ísólfskáli. Örnefnastofnun.

Lýsing

Fjárborg.

Ca. 10,5 m í þvermál. Veggir úr grjóti, ca. 1,5 m breiðir og 0,8 - 1,3 m háir.

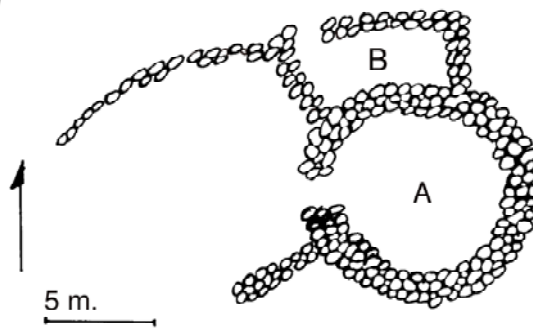
Dyr snúa mót vestri.

Út úr borginni suðvestanverðri gengur garður, 4 m langur, 0,5 - 1 m breiður og 0,1 - 0,6 m hár.

Við norðvestur horn fjárborgarinnar er hólfi. Veggir þess eru úr grjóti, 1 - 1,5 m breiðir og 0,1 - 1 m háir. Dyr gætu verið á hólfinu til NNV.

Út úr þessu hólfi gengur garður, 10 m langur, 0,3 - 0,8 m breiður og 0,1 - 0,4 m hár. Beygir hann dálítið til suðurs. Garðurinn er mjög ógreinilegur eftir því sem utar (vestar) dregur.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Aðalnr.

4

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Ísólfskáli

Nr.

-

Heiti

Hólmastaður/Krísuvík hin forna

Undirnr

1-n

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

-

M.y. sjó

-

Skekkja

-

Teqund minia

Eyðibýli

Fjöldi

>10

Hættumat

Landeyðing

Hætta

Mikil

Ástand

Sæmilegt

Aldur

-1550

Í eyði

-

Minjagildi

Hátt

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

19.9.00

Friðlýsa?

-

Friðlýst?

Já

Hvenær

1930

Legg og staðhættir

Í Ögmundarhrauni suðaustanverðu, í grasi grónum móa norðan við sjávarkambinn.

Heimildir og munnmæli

Brynjúlfur Jónsson. „Rannsókn í Gullbringusýslu og Árnes-sýslu sumarið 1902.“ *Árbók Hins ísl. fornleifafélags* 1903. Reykjavík 1903:48-50.

Frásögur um fornaldarleifar. 1817-1823. Sveinbjörn Rafnsson bjó til prentunar. Reykjavík 1983.

Haukur Jóhannesson og Sigmundur Einarsson.

„Krísuvíkureldar I. Aldur Ögmundarhrauns og miðaldarlagsins.“ *Jökull*, No. 38, 1988.

Frh.

Lýsing

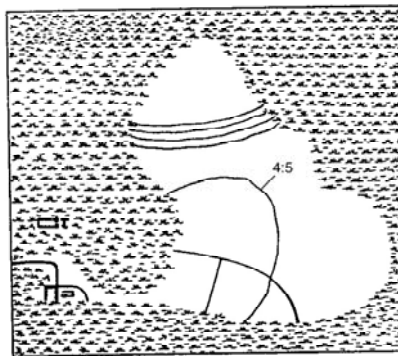
Eyðibýli.

Býlið fór að hluta undir hraun sem rann árið 1151. Má þar sjá rústabrot sem hraunið hefur þyrmt og túngarðsleifar sem ganga undan hrauninu. Munnmæli herma að þarna sé kominn forveri Krýsuvíkur. Önnur segja að þarna hafi staðið býli er heitið hafi Hólmastaður. Þar mun hafa verið kirkja.

Á teikningunni má sjá uppdrátt Brynjúlfs Jónssonar frá 1903. Bæjarhúsarúst og meint kirkjurúst eru til vinstri (þar heita Kirkjulágar). Efst eru línur sem ekki kemur fram hvað eru, en sennilega gamlar reiðgötur sem ekki sjást í dag. Rúst 4:4 er á svipuðum slóðum og línur þessar.

Ljósmyndin er tekin þar sem fornleiðin (nr. 4:1) kemur niður í Húshólmann.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bæjarhúsarústirnar eru langt frá fyrirhuguðum vegi og voru ekki skráðar í þessari yfirferð. Rústirnar sem þó voru skráðar eru trúlega mun yngri rústir frá seinni öldum, nema rúst 4:4, sem gæti verið forn. Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	4
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfsskáli	-	-	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekka
-	N 63°50.33 W 022°08.37	-	>10

Teqund minia					Fjöldi		
Fornleið					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Ágætt	-1550	-	Hátt	Já	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		-	Já	1930

Lega og staðhættir

Leiðin liggur frá A - jaðri Ögmundarhrauns í átt að Húshólma, yfir úfið hraun.

Heimildir og munnmæli

Bjarni F. Einarsson. Krísuvík. Fornleifar og umhverfi. Fornleifafræðistofan. Reykjavík. 1998.
Brynjúlfur Jónsson. Tillag til alþýðlegra fornfræða. Guðni Jónsson gaf út. Reykjavík 1953:101-2.
Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:12.

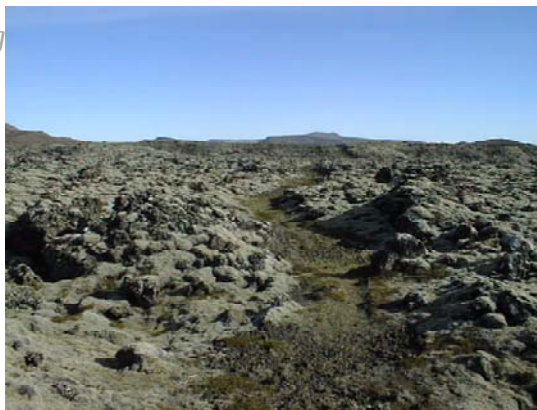
Lýsing

Fornleið.

Ca. 600 m löng (A - V) þar sem hún liggur yfir hraunið að Húshólma. Leiðin er rudd, 2 - 2,5 m breið og 0,3 - 0,6 m djúp. Við V - enda er varða sem virðist nýleg. Önnur varða er þar sem leiðin liggur niður í Húshólma og beygir til suðurs. Þar er einnig garður sem liggur þvert á leiðina í jaðri hraunsins. Er garðurinn ca. 60 m langur úr hraungrjóti. Leiðin liggur svo áfram niður (suður) Húshólmann. Er hún víða ógreinileg á þessum kafla. Fornleiðin er beint framhald af leiðinni frá Krýsuvík sem skráð var áður í landi Hafnarfjarðar. Hefur sú leið númerið 221. Mun leiðin liggja áfram að Selatöngum. Á neðri myndinni má sjá garðinn sem liggur þvert á leiðina.

„Ögmundur hét maður. Hann var berserkur, illur viðskiptis og flakkaði um land og gjörði mörgum óskunda. Hann kom í Krýsuvík og bað dóttur bónda. Bóndi þorði ekki að neita og lofaði honum dóttur sinni, ef hann legði veg yfir hraunið. Hann gekk að því og fór til, byrjaði að vestan, en bóndi stóð við hraunbrúnina að austan. Ögmundur hamaðist og hjó rösklega veginn yfir hraunið, en þegar hann kom austur yfir og var búinn, dasaðist hann. Þá hjó bóndi

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

GPS er mælt við A - endann, þar sem leiðin kemur niður í Húshólmann.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	4
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr
Ísólfskáli	-	-	2

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekka
-	N 63°50.26 W 022°09.34	-	>10

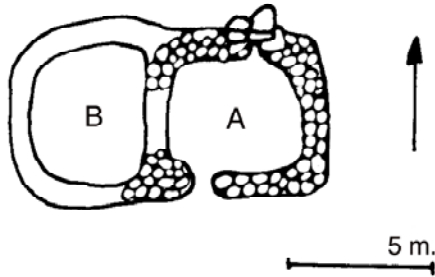
Teigund minia					Fjöldi		
Rúst (stekkur?)					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900	-	Talsvert	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		-	Já	1930

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Sunnan við jaðar hrauns í móa.	Fornleifaskrá. Skrá um fríðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:12.

Lýsing

Rúst (stekkur?).
6 x 11 m (A - V). Veggir úr grjóti ca. 0,5 - 1 m breiðir og 0,2 - 0,8 m háir.
Tvö hólfi eru á rústinni (A og B). Dyr eru á hólfi A til suðurs. Hólf B er ógreinilegt og dyr ekki sjáanlegar. Veggir á hólfi A eru mosavaxnir en á hólfi B eru þeir grasi- og mosavaxnir. Gólf er grasi gróið.
Í norðurhluta hólfs A er einskonar skúti í veggnum. Er hann hlaðinn úr mun stærra grjóti en veggirnir.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	4
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr
Ísólfskáli	-	-	3

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekka
-	N 63°50.25 W 022°09.44	-	>10

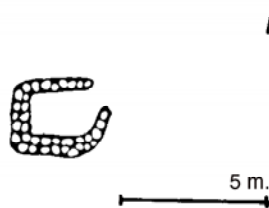
Tegund minia					Fjöldi		
Rúst (skotbyrgi?)					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900	-	Lítið	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		-	Já	1930

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Ca. 4 m vestur af jaðri hrauns, í móa.	Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:12.

Lýsing

Rúst (skotbyrgi?).
2,5 x 3 m (A - V). Veggir úr grjóti, 0,3 - 0,5 m breiðir og 0,2 - 0,5 m háir.
Dyr snúa til austurs eða norðausturs.
Gólfíð er vaxið lyngi.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	4
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfskáli	-	-	4

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekka
-	N 63°50.22 W 022°09.52	-	>10

Teqund minia					Fjöldi		
Rúst (fjárborg?)					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Landeyðing	Mikil	Lélegt	-1550	-	Hátt	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		-	Já	1930

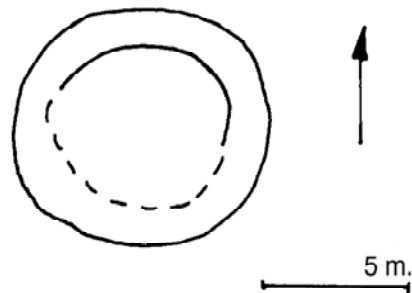
Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Ca. 35 m NNV af hæl 17 250, í blásnum móa.	Haukur Jóhannesson og Sigmundur Einarsson. „Krisuvíkureldar I. Aldur Ögmundarhrauns og miðaldarlagsins.“ <i>Jökull</i> , No. 38, 1988.

Lýsing

Rúst (fjárborg?).

Nánast hringlaga, 8 - 9 m í þvermál. Veggir ógreinilegir, en úr grjóti og torfi, ca. 1,5 m breiðir og 0,1 - 0,5 m háir. Talsvert rof er í kringum rústina og sjá má líklega hleðslusteina. Engar dyr sjást. Gólf er grasi og lyngi vaxið. Rofabaráð við rústina var kannað og kom í ljós að rústin er eldri en 1226.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	4
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfskáli	-	-	5

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
-	N 63°50.12 W 022°09.54	-	>10

Teigund minia					Fjöldi		
Túngarður					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Landeyðing	Mikil	Sæmilegt	-1550	-	Hátt	Já	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		-	Já	1930

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Við austur jaðar Ögmundarhrauns í Húshólma. Í móa.	Brynjúlfur Jónsson. „Rannsókn í Gullbringusýslu og Árnes-sýslu sumarið 1902.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1903. Reykjavík 1903:48. Haukur Jóhannesson og Sigmundur Einarsson. „Krisuvíkureldar I. Aldur Ögmundarhrauns og miðaldarlagarsins.“ Jökull, No. 38, 1988.

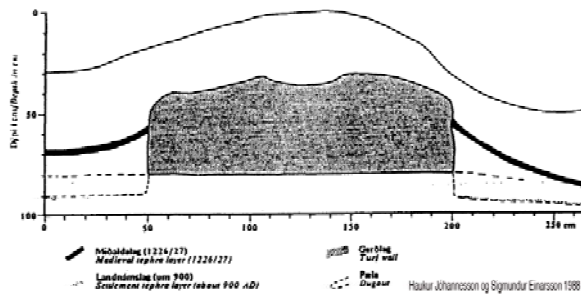
Lýsing

Túngarður.

Garðurinn er úr torfi, 1,5 - 2 m breiður og 0,2 - 0,6 m hár. Garðurinn gengur ca. 50 - 60 m út undan hrauninu í dálitlum boga. Beygir hann síðan til suðurs og er þar mjög ógreinilegur. Þessi hluti liggur rétt vestan við mikið rofabarð. Að endingu gengur hann inn í annan garð (ca. 60 m sunnar) sem einnig gengur út úr hrauninu. Var garðurinn ekki kannaður frekar, né síðast nefndi garðurinn (sjá mynd).

Grafið var í rof á garðinum skammt austur af þeim stað þar sem hann kemur undan hrauninu og því haldið fram að hann væri eldri en landnámsgjóskan frá 871-72. Landnámsgjóskan lá í þelunni, en ekki garðinum sjálfum.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir
GPS mælt við jaðar hraunsins. Garðurinn liggur rétt fyrir utan meðhöfð kort.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	5
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr
Ísólfsskáli	-	-	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
-	N 63°51.10 W 022°08.39	-	>10

Teqund minia					Fjöldi		
Gerði (nátthagi?)					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900	-	Talsvert	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		Nei	Nei	-

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Við austur jaðar Ögmundarhrauns. *Ca. 10 m vestur af vegaslóða. Í blásnum móa.	

Lýsing

Gerði (nátthagi?).

Ca. 20 m í þvermál. Veggir úr grjóti, 1 - 3 m breiðir og 0,5 - 1,2 m háir. Dyr eru til suðurs og botn vel gróinn. Vesturhlutinn afmarkast af hrauninu, en þó er lítilfjörlegur veggur á hraunkantinum. Hugsanlega er kró í suðvestur hluta. Efri ljósmynd sýnir hlutann þar sem dyr eða hlið er á gerðinu.

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	6
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfsskáli	-	-	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
-	N 63°51.20 W 022°08.33	-	>10

Teqund minia					Fjöldi		
Varða					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900	-	Lítið	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		Nei	Nei	-

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Á litlum hól, ca. 20 m austur af vegaslóða. Í móa.	

Lýsing

Varða.

Úr hraungrjóti, ca. 2 m í þvermál við rót og 1,2 m há. Varðan er ekki vel hlaðin þar sem hún stendur á klettinum.

Hugsanlega vísar varðan á gerðið (nátthagann?) nr. 5?

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	7
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr
Ísólfskáli	-	Eystri Tangagata	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
-	-	-	-

Teqund minia					Fjöldi		
Fornleið					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Mikil	Sæmilegt	1550-1900	-	Lítið	Nei	
Skrásetjari				Dags.	Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson				18.3.03	Nei	Nei	-

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Liggur frá Skalla í Núpshlíð yfir hraunið að Selatönum. Að mest í helluhrauni.	Örnefnaskrá. Ísólfskáli. Örnefnastofnun.

Lýsing

Fornleið.

Í Örnefnaskrá segir að gatan liggi frá Skalla og yfir hraunið fram á Selatanga. Annað segir ekki af legunni.

Gatan hlykkjast með hraunkannti til suðurs frá Skalla að Selatöngum. Við Skalla fer hún á milli nýlegrar vörðu með merki Náttúruverndar og áberandi hraundranga austur af henni. Fer leiðin þar yfir helluhraun og er ekki einhlýtt. Þegar nær dregur hraunkanntinum verður hún að einni götu.

Gatan er ca. 0,5 - 2,5 m breið og 0,1 - 0,3 m djúp. Hún er víðast hvar vel gróin, sérstaklega lyngi. Má segja að lyngið marki götuna nær alla leið.

Gatan sker gula línu við N 63°50.94 W 022°13.24 (á milli stöðva 13100 og 13200.

Hún sker rauða línu við N 63°50.46 W 022°13.91 (á milli stöðva 12400 og 12500.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Gamla leiðin er horfin og því þarf engar mótvægisáðgerðir að því tilskyldu að hér sé rétt greint.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Táknatala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	8
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfskáli	-	-	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekka
-	N 63°51.12 W 022°16.47	-	>10

Teqund minia					Fjöldi		
Varða					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Lítill	Ágætt	1550-1900	-	Lítið	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			19.9.00		Nei	Nei	-

Legg og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Á hól, ca. 50 - 60 m suður af malarvegi. Í hrauni.	

Lýsing

Varða.

Úr hraungrjóti, 1 x 1,3 m (N - S) við rótina og 1,8 m há.

Varðan er vel hlaðin.

Ca. 50 m SV af vörðunni er ung varða (ekki skráð sérstaklega).

Varðan hefur varðað gömlu þjóðleiðina frá Krýsuvík að Ísólfskála (nr. 3).

5 m suður af vörðunni er járnteinn, trépinni og hæðarpunktur VG 95 503.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Varðan verður í talsverðri hættu ef vegur verður lagður þar sem hann er fyrirhugaður. Sé ekki hægt að tryggja öryggi hennar þarf að rannsaka hana með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	9
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr
Hraun	-	-	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekka
-	N 63°50.48 W 022°22.47	-	>10

Tegund minia					Fjöldi		
Garður					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Ekkert	Engin	Sæmilegt	1550-1900	-	Talsvert	Nei	
Skrásetjari				Dags.	Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson				26.9.00	Nei	Nei	-

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Ca. 10 m sunnan við enda á malbiki á veginum til Grindavíkur. Í þurrlendum og sendnum móa.	

Lýsing

Garður.

Lengd ekki mæld, en gaðurinn liggur frá sjónum talsvert austar og fer yfir núverandi veg. Hann er úr grjóti, 1,5 - 3 m breiður og 0,3 - 0,8 m hár. Nokkur skörð eru á garðinum og sum þeirra gætu verið hlið. Hann er nokkuð mosavaxinn og talsverður sandur hefur safnast upp við hann. Garðurinn er skemmdur af manna völdum á nokkrum stöðum. Við vestur endann, vestan við núverandi veg, eru nokkur gerði og rústir áföst garðinum að norðanverðu (ekki skráð sérstaklega).

Garðurinn er aðeins í hættu ef núverandi vegur verður endurgerður. Ef skrá þarf gerðin og rústirnar sem áfastar eru garðinum þarf loftljósmynd til.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

GPS var mælt við núverandi veg.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

10

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Hraun

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.48 W 022°23.04

M.y. sjó

-

Skekkja

>10

Teqund minia

Garður

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

26.9.00

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

Ca. 10 m austan við apalhraun. Í móa.
Garðurinn gengur út úr gerði í suðri.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Garður.

Úr hraungrjóti, ca. 1,2 - 2 m breiður og 0,1 - 0,5 m hár. Hlið virðist vera á garðinum sbr. efri ljósmynd. Garðurinn verður ógreinilegri eftir því sem norðar dregur. Hann er víða algróinn.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

GPS mælt þar sem garðurinn virðist enda að norðanverðu. Garðurinn verður í hættu ef vegur verður lagður þar sem hann er fyrirhugaður. Sé ekki hægt að tryggja öryggi hans þarf að rannsaka hann með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

11

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Hóp

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.50 W 022°24.05

M.y. sjó

-

Skekkja

>10

Tegund minia

Sjómerki

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

26.9.00

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

Upp við girðingu umhverfis tún. Efst á hraunhól. Í hrauni.

Heimildir og munnmæli

Brynjúlfur Jónsson. Tillag til alþýðlegra fornfræða.

Guðni Jónsson gaf út. Reykjavík 1953:102-3.

Lýsing

Sjómerki.

Úr grjóti, 3,2 x 4 m (A - V) og 2,5 m hátt. Vel hlaðið.

Ofan á sjómerkinu er fúinn tréstaup.

Sjómerkið vísaði leiðina fyrir Þórkötlustaðahverfi inn á Þórkötlustaðasund.

Álög voru á innsiglingunni í þá veru að ef formaður missti ekki kjarkinn áttu allir að komast heilu og höldnu inn í Þórkötlustaðasund.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Aðalnr.

12

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Hóp

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.55 W 022°24.14

M.y. sjó

-

Skekkja

>10

Teqund minia

Sjómerki

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

26.9.00

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

3 m austan við girðingu í apalhrauni.

Heimildir og munnmæli

Brynjúlfur Jónsson. Tillag til alþýðlegra fornfræða.

Guðni Jónsson gaf út. Reykjavík 1953:102-3.

Lýsing

Sjómerki.

Úr grjóti, 2 x 2 m (A - V) og 2,2 m hátt. Vel hlaðið. Sjómerkið vísaði leiðina fyrir Járngerðastaðahverfi inn á Járngerðastaðasund.

Járngerður missti mann sinn í lendingunni. Lagði hún þá svo á að 20 skip skyldu farast í lendingunni. Munu 19 skip hafa farist og eitt vera eftir!

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	13
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Hraun	-	Ræningjadys/Dysin/Húsið	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekka
-	N 63°51.04 W 022°21.45	-	>10

Teigund minja

Rúst					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Landeyðing	Mikil	Lélegt	-1550	-	Hátt	Já	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			26.9.00		Nei	Já	1930

Lega og staðhættir

Ca. 8 m SA af malarvegi og 26 m SV af hæl 5150.

Heimildir og munnmæli

Brynjúlfur Jónsson. „Rannsókn í Gullbringusýslu og Árnes-sýslu sumarið 1902.“ *Árbók Hins ísl. fornleifafélags* 1903. Reykjavík 1903:48.

Sami. *Tillag til alþýðlegra fornfræða*. Reykjavík 1953:115-16.

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Ágúst

Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990:13.

Kristján Eldjárn. „Kapelluhraun og Kapellulág. *Árbók Hins íslenska fornleifafélags* 1955-56. Reykjavík 1957:16-34.

Lýsing

Rúst.

5 x 6 m (NA - SV). Veggir úr grjóti, en form á rústinni ekki sýnilegt. Rústin er 0,6 m há og mjög blásin. Friðlýsingarhæll er utan í rústinni að NV verðu. Rústin var rannsökuð árið 1954. Er rústinni lýst þannig fullgrafinni:

„Það hefur verið ótrúlega lítið, 2,20 m að lengd og 1,20 m að breidd. Veggirnir eru hlaðnir úr grjóti í 1 m hæð og standa vel að innan, lítið eitt fláandi upp eftir, þ. e. hallast út. Veggjarþykktin hefur verið um 1 m, eftir því sem næst verður komið. Húsið hefur snúið frá austri til vesturs, þó lítið eitt til norðvesturs. Vesturgafli hefur verið úr timbri og dyr að norðan. Í þeim hefur verið eins konar stétt af smásteinum.“ (Kristján Eldjárn 1957:20).

Um rústina eru munnmæli sem hljóða svo: „Þá er Tyrkir rændur í Grindavík (1627), flýði drengur einn undan þeim, ríðandi á rauðri meri, og hleypti upp veg. Einn af Tyrkjunum elti hann og var svo fljótur á fæti, að hann náði honum í Kapellulág. Þreif hann þá í tagl merarinnar. En hún sló báðum afturfótunum fyrir brjóst honum svo hart, að hann lá dauður eftir. Var hann dysjaður, og á rústin að vera dys hans.“ (Brynjúlfur Jónsson 1903:48). Sami höfundur segir söguna svolítið öðruvísi síðar, en þá eru Tyrkimir tveir og nánar sagt frá tildrögunum (Sami 1953:115-16).

Í rústinni fannst m. a. enskur silfurpeningur, sleginn milli 1464 og 1478. Kristján telur að rúsin hafi verið verkstofa málmsmiðs. (1957:31).

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Bent skal á að 20 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegum mörkum fornleifa og umhverfis fylgir friðlýstum fornleifum.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	14
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Hraun	-	-	1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
-	N 63°51.11 W 022°21.31	-	>10

Teqund minia					Fjöldi		
Varða					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Mikil	Lélegt	1550-1900	-	Lítið	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			27.9.00		Nei	Nei	-

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
20 m austur af hæl 5400, norðan í vegkanti malarvegur.	

Lýsing

Varða.
Ca. 1,2 - 1,3 m í þvermál. Úr grjóti, 0,5 m há. Varðan er illa farin og hefur verið hróflað upp aftur í seinni tíð. Varðan er alveg við veginn og hefur trúlega varðað gömlu þjóðleiðina frá Krýsuvík (nr. 3).

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Varðan verður í hættu ef vegur verður lagður þar sem hann er fyrirhugaður. Hana þarf þá að rannsaka með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

15

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Hraun

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.57 W 022°22.25

M.y. sjó

-

Skekja

>10

Teqund minia

Rústir

Fjöldi

2

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Lítill

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

27.9.00

Friðlýsa?

Nei

Friðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

8 m suður af malarvegi. 30 m vestur af hæl 4600.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Rústir.

1) Rúst (efri mynd).

4 m í þvermál og 0,6 m há. Ekkert form er á rústinni, en þó má sjá að hún hefur verið hlaðin úr grjóti og jafnvel torfi. Talsvert af sandi hefur fallið á rústina, sem er nokkuð gróin. Í rústina hefur verið stungið niður skilti sem á stendur: Friðað kríuvarp.

Ca. 22 m austur af rúst 1) eru leifar af rúst 2):

2) Rúst (neðri mynd).

4 x 4,5 m (A - V). Veggir úr grjóti, 0,3 - 0,4 m breiðir og 0,1 m háir þar sem þeir greinast. Rústin er gjörblásin.

Rústirnar gætu hafa verið tengdar rúst 13? og þá hækka þær í minjagildi og færast í annan aldursflokk.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Rústirnar gætu verið í hættu ef vegur verður lagður þar sem hann er fyrirhugaður. Sé ekki hægt að tryggja öryggi þeirra þarf að rannsaka þær með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

16

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Hraun

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°50.58 W 022°22.12

M.y. sjó

-

Skekkja

>10

Teqund minia

Rúst

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

27.9.00

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

4 m suður af hæl 4700, sem stendur í vegakanti malarvegjar sunnanverðum.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Rúst.

4 - 5 m í þvermál. Úr grjóti, 0,3 m há. Ekkert form er á rústinni. Hún er gjörblásin, orpin sandi og nokkuð gróin.

Rústirnar gætu hafa verið tengdar rúst 13? og þá hækka þær í minjagildi og færast í annan aldursflokk. Vel getur verið að rústirnar, eða önnur rústin, sé í raun ágætlega vel farin miðað við hvernig rúst 13 leit út eftir rannsókn.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Aðalnr.

17

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Hraun

Nr.

-

Heiti

-

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

N 63°51.00 W 022°21.51

M.y. sjó

-

Skekkja

>10

Tegund minia

Rúst?

Fjöldi

1

Hættumat

Landeyðing

Hætta

Lítill

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

10.10.00

Friðlýsa?

Nei

Friðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

Ca. 5 m norður af sjávarbakka og ca. 20 m suður af malarvegi. Í blásnu holti.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Rúst?

7 x 8 m (N - S), úr grjóti (og torfi?) og 0,6 m há. Ekkert form sést á rústinni annað en nánast sporöskjulaga útlínur rústarinnar, en þar grillir í grjót á stöku stað. Einnig grillir í grjót í rústinni austanverðri. Lítil dæld er í suðurhluta rústarinnar. Rústin er vel gróin en umhverfis hana er blásið holt og nokkrir rekaviðadrumbar. Ca. 5 m SA af rústinni gæti leynst önnur rúst á sjávarbakkanum.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Aðalnr.

18

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

-

Nr.

-

Heiti

Skógfellavegur

Undirnr

1

Staðfræðikort

-

GPS Staðsetning

-

M.y. sjó

-

Skekkja

-

Teqund minia

Fornleið

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

-

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

10.10.00

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

-

Lega og staðhættir

Frá NV enda íþróttasvæðis yfir hraunið í norðurátt. Ca. 400 m austur af veginum frá Grindavík til Keflavíkur.

Heimildir og munnmæli

Gönguleiðir og áhugaverðir staðir. Markaðs og atvinnumálaskrifstofa Reykjanesbæjar. Kort.

Lýsing

Fornleið.

Leiðin er ca. 1 - 2 m breið og 0,2 - 0,4 m djúp. Leiðin er hlykkjótt og liggur yfir grasi gróna bala, hraunhóla og urð. Hún er mjög greinileg, en þó talsvert blásin á köflum. Nokkrar vörður varða leiðina þar sem hún var skoðuð, sumar fallnar, aðrar heilar og jafnvel endurhlaðnar í seinni tíð. Syðst, við íþróttaleikvanginn, er mjög stór varða. Minnir hún einna helst á sjómerki. Er hún hlaðin af listamanni fyrir nokkrum árum. Leiðin liggur austan við Stóra- og Litla Skógfell og mun vera vörðuð nær alla leið að Snorrastaðatjörnum.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Leiðin var aðeins skoðuð þar sem hún er merkt inn á kort. Fjarlægja mætti vörðuna stóru við suðurenda leiðarinnar. Hún er ekki í neinu samræmi við vörður við þjóðbrautir. Leiðin verður í hættu ef vegur verður lagður þar sem hann er fyrirhugaður. Sækja þarf um leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að raska heinni.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

19

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Hóp?

Nr.

Heiti

Gaujahellir (Jónshellir)

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°51.01 W 022°25.83

M.y. sjó

Skekka

<10

Teqund minia

Hellir

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Ágætt

Aldur

-

Í eyði

Minjagildi

Ekkert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

18.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

N í lágunum hraunhrygg, ca. 60 m ANA af stöð 100 og ca. 120 m ASA af Grindavíkurvegi. Í hrauni.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Hellir.

Ca. 5 x 12 m langur (A - V), tæplega mannhæðar hár. Hellismunninn snýr mót N.

Engar hleðslur eru sjáanlegar fyrir utan eða innan munnann aðrar en nýleg varða sem stendur ofan á hraunhryggnum, ofan við munnann.

Á gólfi hellisins er spýtnabrak og grjót.

Sagt er að hellirinn nái mun lengra til V (í átt að Grindavík) en hér er gefið uppi.

Engin þjóðsaga kunn. Því er hellirinn ekki eiginlegar fornleifar.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Engra mótvægisáðgerða er þörf, nema að hægt sé að tengja hann þjóðsögu.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

20

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Ísólfskáli

Nr.

Heiti

Undirnr.

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°51.46 W022°16.60

M.y. sjó

Skekkja

<10

Teqund minia

Varða

Fjöldi

1

Hættumat

Umferð

Hætta

Lítill

Ástand

Lélegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

14.6.01

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Ca. 1 m NA við vegaslóða í Stóra-Leirdal. Í blásnu holti.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Varða.

Ca. 2 m í þvermál, úr grjóti, 0,4 m há.

Varðan er aðeins farin að gróa á stöku stað.

Varðan virðist varla vera mjög gömul og ekki sér í aðra vörðu. Hún gæti þó hafa tilheirt leið sem lá niður dalinn og við gljúfrið, skammt frá veginum á milli Krísuvíkur og Grindavíkur (sbr. fornleifar nr. 21).

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Aðalnr.

21

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Ísólfskáli

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°51.27 W022°16.40

M.y. sjó

Skekka

<10

Teigund minia

Gata

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1900-

Í eyði

Minjagildi

Ekkert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

14.6.01

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Við klif vestan við uppþornaðan árfarveg og foss vestan í Skála-Mælifelli (Mælifellsskarð) nokkra metra norðan við veginn á milli Krísuvíkur og Grindavíkur.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Gata.

Gatan sést þar sem hún liggur frá veginum til Grindavíkur upp klifið. Þegar upp á það er komið verður hún varla greind í gjörblásnu landinu. Hún er ca. 2 - 3 m breið þar sem hún fer upp klifið og myndar þar einskonar stall í hallanum. Á barmi klifsins hefur verið klappað í gljúpa klöppina. eru það ca. 3 sm breiðar skorur, ca. 30 sm langar. eru skorur þessar fleiri en 10 og mynda þær röð eftir götunni. Eins má sjá rennur sem myndast hafa undan hófum hesta.

Varða nr. 20 gæti hafa staðið við leið þessa þar sem hún hefur legið upp Stóra-Leirdal.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Stafræn. Olympus C-820L

Athugasemdir

Fyrirhugaður vegur á námu á væðinu mun hóta götu þessari. Leita þarf leyfis Fornleifaverndar ríkisins til að spilla henni og sæta þeim skilmálum sem embættið kann að setja. Gatan telst varla til fornleifa.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

29

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Táknatala

2300

Landareign

Krýsuvík

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50,47 W 022°11,07

M.y. sjó

-

Skekkja

>10

Teqund minia

Fjárborg

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

18.6.02

Friðlýsa?

Nei

Friðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Efst á hól, syðst í Óbrennishólma. Í móa.

Heimildir og munnmæli

Brynjúlfur Jónsson. „Rannsókn í Gullbringusýslu og Árnessýslu sumarið 1902.“ Árbók Hins ísl. fornleifafélags 1903.

Reykjavík 1903.

Sami. *Tillag til alþýðlegra fornfræða*. Guðni Jónsson gaf út.

Reykjavík 1953.

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Fornleifanefnd -

Þjóðminjasafn Íslands. Reykjavík 1990.

Sýslu- og sóknarlýsingar. Árnessýsla. Svavar Sigmundsson sá um útgáfuna. Reykjavík 1988.

Lýsing

Fjárborg.

11 x 16 m (N - S), nánast sporöskjulaga. Veggir úr grjóti, ca. 2 m breiðir og 0,3 - 0,4 m háir.

Dyr eru hugsanlega mót S. Gólf eða botn rústarinnar er vel gróið grasi, lyngi og mosa. Í kring um rústina er mosapemban áberandi.

Rústin líkist að vissu leyti fjárborgum, en sporöskjulaga lögun hennar gerir það ekki. Skammt frá rústinni, í jaðri hraunsins, liggur nýlegur slóði út í hraunið til SV. Nokkrar illa hlaðnar vörður eru við þennan stíg. Honum var ekki fylgt langt inn í hraunið.

Í lýsingu Brynjúlfs Jónssonar frá Minnanúpi á Óbrennishólma segir m.a.: „Í Óbrennishólma sjást engar rústir, utan aflangur hringur, vel 5 fðm. í þvermál á hól einum, og er það án efa fjárborg. Og þar litlu vestar liggur langur og digur garður, þvert upp eftir. Slitinn er hann sundur sumstaðar nú, en eigi mun svo hafa verið í fyrstu. Á einum stað t.d. hverfur hann undir hraunnef, en kemur undan því aftur hinumegin. Efst hverfur hann undir hraunnef.“ (1903:49-50). Garður þessi er friðlýstur (Fornleifaskrá 1990:12). Hann sást ekki við

vettvangslöppun nú. Hugsanlega er garðurinn hluti

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus C-2040zoom

Athugasemdir

Rústin er ekki í neinni hættu vegna fyrirhugaðrar vegagerðar. Ekki er hægt að útiloka þann möguleika að garðurinn nái undir hraunið og sé þar varðveittur að einhverju leyti.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

30

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Ísólfsskáli

Nr.

Heiti

Ísólfsskálahellir

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

M.y. sjó

Skekkja

Tegund minia

Fjárskjól

Fjöldi

1

Hættumat

-

Hætta

-

Ástand

Horfin

Aldur

1900-

Í eyði

Minjagildi

Ekkert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

18.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Hugsanlega hefur fjárskjólið verið þar sem nú er skriða, rétt ofan við malavegin.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Fjárskjól.

Horfið. Ef það stóð ekki undir skriðunni gæti það hafa staðið þar sem malarvegurinn er nú.

Ca. 40 - 60 m N af skriðunni, efst undir slútandi sandsteinsklettum, gæti skjólið einnig hafa verið.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

xxxxxxxx

Fornleifaskrá

Aðalnr.

31

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Táknatala

2300

Landareign

Ísólfskáli

Nr.

Heiti

Undirnr.

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.72 W 022°14.45

M.y. sjó

Skekja

<10

Tegund minia

Fjárskjól

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Lítill

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Já

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

18.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Innst inni undir skúta í litlu dalverpi í Katlahrauni NA - verðu. Ca. 70 m VSV af stöð 11800. Í hrauni.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Fjárskjól.

Skjólið er 9 x 12 m (A - V), undir skúta sem er ca. 3 m á hæð þar sem hann er hæstur. Fyrir munni skútans er hlaðinn veggur, 12 m langur, 1,5 - 2 m breiður og 3 m hár. Dyr eru á veggnum austanverðum og við þær eru miklir kampar, ca. 2 m á lengd sem ganga út úr veggnum.

Gólf skjólsins er vel gróið og í því eru einstaka steinar, þó mikið af þeim innst í skútanum (hrun úr lofti).

Fornleifarnar eru einnkar fallegar og sama má segja um staðinn sjálfan.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	32
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfskáli			1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
	-		-

Teqund minia					Fjöldi		
Gata					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Lítill	Lélegt	1550-1900		Lítið	Nei	
Skrásetjari			Dags.		Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson			18.3.2003		Nei	Nei	

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Leiðin liggur frá Selatöngum að Ísólfskála. Í apal- og helluhrauni.	Örnefnaskrá. Ísólfskáli. Handrit. Örnefnastofnun.

Lýsing

Gata.

Leiðin var skoðuð þar sem hún fer upp á úfið apalhraunið skammt hjá stöð 11000. Þar uppi á hrauninu eru tvær illa hlaðnar vörður. Hægt er að fylgja leiðinni með góðu móti um 300 m. Eftir það er nær ógjörningur að fylgja henni þar sem hún virðist hverfa við stöð 10400. Einstaka illa hlaðnar vörður varða leiðina. Sennilega hefur hún legið sunnan við úfinn hraunkambinn sem þar er og tengst að lokum við rudda braut sem liggur frá Ísólfskála til austurs.

Leiðin sker aldrei hina fyrirhuguðu veglínu (rauð lína), en fer þó allavega 70 - 80 m að miðlínunni. hjá stöð 10500.

Gata þessi var notuð af verbúðarmönnum.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Sé ekki hægt að tryggja öryggi götunnar þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að raska henni með þeim skilmálum sem embættið setur.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

33

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Ísólfsskáli

Nr.

Heiti

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°50.75 W 022°16.05

M.y. sjó

Skekkja

<10

Tegund minja

Skotbyrgi?

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Lítill

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

18.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Ca. 150 m norður af ströndinni í Mölvík og sunnan í hraunhól (upp í honum). S af stöð 10400. Í hrauni.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Skotbyrgi?

Ca. 2 x 3 m (N - S). Veggir úr hraungrjóti, 0,3 - 1 m breiðir og 0,5 - 1 m háir. Engar dyr eru sjáanlegar á byrginu.

N- og A veggir eru sjálfur hraunhóllinn.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Sé ekki hægt að tryggja öryggi byrgisins þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að raska því með þeim skilmálum sem embættið setur.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

34

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Ísólfskáli

Nr.

Heiti

Vestri Tangagata

Undirnr

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

M.y. sjó

Skekkja

Tegund minja

Fornleið

Fjöldi

1

Hættumat

Vegagerð

Hætta

Mikil

Ástand

Sæmilegt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Lítið

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

18.3.2003

Fríðlýsa?

Nei

Fríðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Lá frá V - enda Núpshlíðar að Selatöngum. Í hrauni.

Heimildir og munnmæli

Örnefnaskrá. Ísólfskáli. Handrit. Örnefnastofnun.

Lýsing

Fornleið.

Í örnefnaskrá segir að gatan hafi legið frá Skálagörn i Núpshlíð og fram á Selatanga.

Gatan sést á kafla skammt suður af malarvegi. Syrði hluti hennar hverfur í slóðann sem liggur frá Malarveginum niður að Selatöngum. Er það nálægt N 63°50.78 W 022°14.03.

Gul lína sker götuna við N 63°50.99 W022°13.83.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Sé ekki hægt að tryggja öryggi götunnar þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að raska henni með þeim skilmálum sem embættið setur.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Tákntala	Aðalnr.
Gullbringusýsla	Grindavík	2300	35
Landareign	Nr.	Heiti	Undirnr.
Ísólfskáli			1

Staðfræðikort	GPS Staðsetning	M.y. sjó	Skekkja
	N 63°50.92 W 022°11.84		<10

Teqund minia					Fjöldi		
Fjárskjól					1		
Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Minjagildi	Merkja?	
Vegagerð	Lítill	Sæmilegt	1550-1900		Talsvert	Nei	
Skrásetjari				Dags.	Fríðlýsa?	Fríðlýst?	Hvenær
Bjarni F. Einarsson				18.3.2003	Nei	Nei	

Lega og staðhættir	Heimildir og munnmæli
Ca. 50 m SSV af stöð 14300 (rauð lína). S undir hraunhrygg. Í hrauni.	

Lýsing
Fjárskjól.
4 x 8 m (A - V). Mesta hæð skjólsins (hellisins) er 1,6 m. Botn skólsins er nokkuð sléttur, en með mishæðum.
Við A - enda skjólsins er hlaðinn veggur með dyrum. Er dyrahella þar yfir. Við V - enda er op á hellinum ca. 1 x 1,3 m stórt. Hlaðið hefur verið í kring um opið og eru nokkrir steinar fallnir niður á gólf hellisins.
Ca. 25 m A af fjárskjólinu er áberandi hraunhraukur og ca. 40 m ASA af því er nýleg lítill varða. Fjargata liggur að skólinu úr austri. Er gatan neðan við hraunhrygginn sem skjólið er við. Hugsanelga má rekja þessa götu að Óbrennishólma.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir
Sé ekki hægt að tryggja öryggi skjólsins þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins til að raska henni með þeim skilmálum sem embættið setur.

Fornleifaskrá

Aðalnr.

36

Sýsla

Gullbringusýsla

Sveitarfélag

Grindavík

Tákntala

2300

Landareign

Krýsuvík

Nr.

Heiti

Undirnr.

1

Staðfræðikort

GPS Staðsetning

N 63°51.25 W 021°57.06

M.y. sjó

Skekkja

<10

Tegund minja

Rúst

Fjöldi

1

Hættumat

Ekkert

Hætta

Engin

Ástand

Ágætt

Aldur

1550-1900

Í eyði

Minjagildi

Talsvert

Merkja?

Nei

Skrásetjari

Bjarni F. Einarsson

Dags.

18.3.2003

Friðlýsa?

Nei

Friðlýst?

Nei

Hvenær

Lega og staðhættir

Ca. 50 m SV af vegi og NA í háum hraunkannti. Í móa.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Rúst.

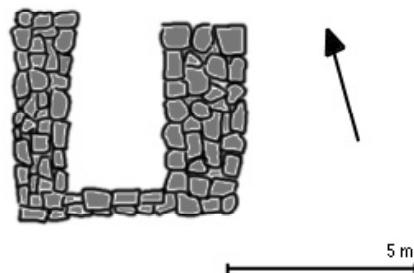
4 x 5 m (ANA - VSV). Veggir úr hraungrjóti, 0,5 - 2 m breiðir og 0,7 - 1,4 m háir.

Dyr snóa mót ANA.

VSV gafl er hlaðinn fast upp við hraunkanntinn.

Gólf er nokkuð grýtt.

Teikning

Ljósmynd

Ljósmyndari

Bjarni F. Einarsson

Filma nr./teg. myndar

Olympus Camedia C-2040ZOOM

Athugasemdir

Sé ekki hægt að tryggja öryggi rústarinnar þarf leyfi Fornleifaverndar ríkisins með þeim skilmálum sem embættið kann að setja.